

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس

دوره کارشناسی ارشد
شیعه‌شناسی در سه گرایش
(کلام، تاریخ و جامعه‌شناسی)

گروه علوم انسانی

مصوب پانصد و چهل و هشتمین جلسه شورای گسترش آموزش عالی

مورخ ۱۳۸۴/۳/۲۱

بسم الله الرحمن الرحيم

برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد شیعه‌شناسی

گروه: علوم انسانی
رشته: شیعه‌شناسی
دوره: کارشناسی ارشد

کمیته تخصصی: تاریخ و باستان‌شناسی
گرایش: باسه‌گرایش (کلام، تاریخ و جامعه‌شناسی)
کد رشته:

شورای گسترش آموزش عالی در پانصد و چهل و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۸۴/۳/۲۱ براساس طرح دوره کارشناسی ارشد شیعه‌شناسی که توسط گروه علوم انسانی تهیه شده و به تأیید رسیده است، برنامه آموزشی این دوره را در سه فصل (مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس) به شرح پیوست تصویب کرده و مقرر می‌دارد:

ماده (۱) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد شیعه‌شناسی از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند، لازم‌الاجرا است.
الف: دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اداره می‌شوند.

ب: مؤسساتی که با اجازه رسمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و براساس قوانین تأسیس می‌شوند و بنابراین تابع مصوبات شورای گسترش آموزش عالی می‌باشند.
ج: مؤسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می‌شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

ماده (۲) این برنامه از تاریخ ۱۳۸۴/۳/۲۱ برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می‌شوند لازم‌الاجرا است.

ماده (۳) مشخصات کلی، برنامه درسی و سرفصل دروس دوره کارشناسی ارشد شیعه‌شناسی در سه فصل مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس برای اجرا به معاونت آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ابلاغ می‌شود.

رأی صادره پانصد و چهل و هشتمین جلسه شورای گسترش آموزش عالی

مورخ ۱۳۸۴/۳/۲۱

در خصوص برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد شیعه‌شناسی

- (۱) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد شیعه‌شناسی که از طرف گروه علوم انسانی پیشنهاد شده بود، با اکثریت آراء به تصویب رسید.
- (۲) این برنامه از تاریخ تصویب قابل اجرا است.

رأی صادره پانصد و چهل و هشتمین جلسه شورای گسترش آموزش عالی مورخ ۱۳۸۴/۳/۲۱ در مورد برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد شیعه‌شناسی صحیح است و به مورد اجرا گذاشته شود.

دکتر جعفر توفیقی

وزیر علوم، تحقیقات و فناوری

رونوشت: به معاونت محترم آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
خواهشمند است به واحدهای مجری ابلاغ فرمائید.

دکتر سعدان زکائی

دبیر شورای گسترش آموزش عالی

مشخصات کلی برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد شیعه‌شناسی

۱. مقدمه

تردیدی نیست که نظام جمهوری اسلامی ایران ما، از پویایی‌های درونی آموزه‌ها و آئین‌های شیعی نشأت گرفته است. آموزه‌های امامت، ولایت، عدالت، امر به معروف و نهی از منکر، جهاد و شهادت، و آئین‌های تاسوعا و عاشورا، که همواره در طول تاریخ در ذهن و زبان، کردار و رفتار شیعیان مخلص عدالت علوی و شهادت حسینی جلوه‌گری داشته، و در عصر حاضر با هدایت و رهبری اسلام‌شناسی جامع‌الشرایط - حضرت آیه‌الله العظمی امام خمینی علیه السلام - به نهضتی توفنده و سپس به انقلابی فراگیر (۱۳۵۷ ش) تبدیل شد و قالب‌های جامعه، سیاست و فرهنگ ایران را با محتوایی دینی، دگرگون ساخت و هویتی نو بخشید.

انقلاب اسلامی ایران که به شدت مورد توجه جهانیان قرار گرفت، در محافل دانشگاهی مغرب زمین نیز به طور ویژه‌ای مورد مطالعه مجدد واقع شد و درون مایه‌های شیعی آن به طور خرد و تفصیلی بررسی و بازبینی گردید. اکنون بیش از دو دهه است که شرق‌شناسان، اسلام‌شناسان، شیعه‌شناسان و ایران‌شناسان کشورهای اروپایی و امریکایی به طور مستمر و روشمند ابعاد مختلف و گسترده، آموزه‌ها و آئین‌های جماعت‌ها و جوامع شیعی در اطراف و اکناف جهان را مورد پژوهش قرار داده و بدین منظور به گسترش مراکز و بخش‌های مطالعات اسلامی / شیعی در محافل دانشگاهی خود پرداخته‌اند. طیف وسیع مجلات، فصلنامه‌ها، سال‌نامه‌ها، کارگاه‌های پژوهشی، همایش‌های علمی، پروژه‌های تحقیقاتی و رساله‌ها و کتبی که در مغرب زمین درباره تشیع و شیعیان منتشر می‌شود، به وضوح ایده مذکور را تأیید می‌کند.

البته دروس و دانش‌های شیعی همواره در حوزه‌های علمی و نیز در دانشکده‌های الهیات ما مورد تدریس و تحقیق بوده‌اند و بدین طریق به پاسخ‌گویی نیازهای درونی جامعه شیعی پرداخته‌اند، ولی گستردگی و تنوع مطالعاتی که در این دهه‌های اخیر در زمینه مذهب شیعه و شیعیان در اروپا و امریکا و آسیای دور انجام می‌شود، ضرورت شکل‌گیری رشته‌ای مستقل و متمرکز در این باره را بازگو می‌کند.

اکنون شیعه در کانون مطالعات ذره‌بینی دیگران قرار گرفته است و جا دارد که خود شیعیان نیز به طور جدی‌تر و متمرکزتر و روشمندتر و جامع‌تر به پژوهش خود پرداخته و مناسب با انتظارات زمان، پاسخ‌های شایسته و تعامل درخور شأن و منزلت برجسته تاریخی خود را ارائه نمایند.

در این راستا، راه‌اندازی رشته شیعه‌شناسی در دانشگاه‌های کشور می‌تواند پاسخی شایسته به انتظارات

زمان تلقی گردد. گرایش‌های سه‌گانه کلام شیعی، تاریخ (ظهور و تطور) شیعه، و جامعه‌شناسی شیعیان می‌تواند تا حد قابل قبولی جامعیت، تمرکز و روشمندی این رشته را نشان دهد.

۲. تعریف

شیعه‌شناسی به رشته‌ای اطلاق می‌شود که به شیعه، به عنوان یک کل عینی و واقعی می‌نگرد و با این رویکرد از نحوه شکل‌گیری آن در تاریخ، چگونگی گسترش آن در میان اقوام گوناگون، وضعیت فعلی آن در جغرافیایی مسکون، و نیز اصول عقیدتی، آموزه‌ها، آیین‌ها، معارف، علوم و دانش‌های اختصاصی آن بحث می‌کند. این رشته، دانشی بین‌رشته‌ای بوده، در میان رشته الهیات و رشته علوم اجتماعی قرار می‌گیرد.

۳. دلایل توجیهی راه‌اندازی این رشته

ایجاد رشته شیعه‌شناسی و مطالعات نظام‌مند و آکادمیک در زمینه جنبه‌های گوناگون جهان شیعی معاصر امری کاملاً ضروری به نظر می‌رسد، زیرا از یک طرف بیش‌تر تحقیقات انجام شده در حوزه‌های علمیه و دانشکده‌های الهیات ما، یا آن قدر نظری و انتزاعی است که با واقعیت‌های روزمره زندگی شیعیان امروز ارتباطی ندارد، و یا از طرف دیگر اگر هم تجربی و واقعی است، به شیعیان گذشته و جوامع تاریخی تعلق داشته و به زندگی شیعیان عصر حاضر نمی‌پردازد.

بر این اساس، می‌توان دلایل، زمینه‌ها و ضرورت‌های تأسیس این رشته را چنین برشمرد:

۱. فقدان اطلاعات دقیق از اوضاع و احوال مردم‌شناختی، جامعه‌شناختی جوامع و گروه‌های شیعی جهان؛
۲. کمبود محسوس منابع مستدل و منطقی در معرفی جنبه‌های گوناگون زندگی شیعیان معاصر؛
۳. گسترش محسوس درس‌ها و کرسی‌های شیعه‌شناسی در بیشتر دانشگاه‌های بزرگ دنیا پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران؛
۴. تأسیس مراکز مستقل شیعه‌شناسی در کشورهای آمریکا، انگلستان، فلسطین اشغالی، ژاپن و ... در یکی دو دهه اخیر، که ایجاد مراکز و رشته‌های دانشگاهی قرینه و هم‌تراز را در داخل کشور ضروری می‌سازد؛
۵. فقدان رشته مستقل دانشگاهی در کشور که به طور متمرکز و مرتبط به عرصه مطالعات شیعه‌شناسانه بپردازد؛
۶. فقدان پژوهشگرانی که در مسایل گوناگون مربوط به تاریخ، کلام، و جامعه‌شناسی جهان شیعه، به صورت تخصصی پژوهش کرده و نظریه‌های کارشناسانه ارائه دهند.

اینک با توجه به دلایل فوق‌الذکر، به نظر می‌رسد ضروری است رشته‌ای با سه گرایش کلام، تاریخ و جامعه‌شناسی تأسیس گردد، تا هم آموزه‌ها و عقاید شیعیان را مورد آموزش و پژوهش قرار دهد، و هم از

پیدایش و بسط تاریخی این فرقه بحث نماید و هم وضعیت اجتماعی و فرهنگی آنها را در حال حاضر مورد مطالعه قرار دهد.

۴. اهداف کلی این رشته

به طور کلی، این هدف‌ها از تأسیس رشته شیعه‌شناسی پی‌گیری می‌شود:

۱. ارائه مستدل، منطقی و معقول عقاید و آموزه‌های شیعی؛
۲. شناخت و شناساندن پیشینه و مسیر تطور تشیع در میان اقوام مختلف؛
۳. مطالعه روش‌مند گروه‌ها و جوامع شیعی؛
۴. آشنایی و ارتباط با مراکز و مؤسسات شیعه‌شناسی عمده جهان برای یافتن بسترهای مشارکت علمی - پژوهشی و نیز نقد و پاسخگویی به اشتباهات احتمالی؛
۵. تعیین سرفصل‌هایی مستقل و جدید از مطالعات شیعه‌شناسی در کنار مطالعات و پژوهش‌های رایج و مرسوم؛
۶. احیای میراث فرهنگی گذشته و اندیشه‌های مغفول دانشمندان شیعی؛
۷. معرفی نقش تاریخی شیعیان در تمدن اسلامی و تحولات سیاسی، اجتماعی و فکری جهان اسلام؛
۸. آسیب‌شناسی مشکلات و معضلات فکری و اجتماعی جوامع و گروه‌های معاصر؛
۹. آشنایی جامع و گسترده با ابعاد گوناگون مردم‌شناختی و جامعه‌شناختی جهان تشیع؛
۱۰. تحلیل و تبیین امکانات، محدودیت‌ها، و اوضاع و شرایط اجتماعی شیعیان جهان؛
۱۱. پرورش هیأت‌های علمی متخصص شیعه‌شناسی و در نتیجه، تأمین کادر لازم برای اجرای پروژه‌های تحقیقاتی درباره مسایل شیعه؛
۱۲. تربیت دانش‌آموختگانی که توان تحقیق و تدریس در زمینه مطالعات شیعه‌شناسی و نیز ارائه مشورت به نهادهای دینی و حکومتی را متناسب با دنیای جدید داشته باشند.
۱۳. گسترش روحیه مطالعات میدانی در زمینه موضوعات فرهنگی - اجتماعی مربوط به شیعه در میان طلاب و دانشجویان رشته‌های مرتبط.

۵. شرایط پذیرش

همه طلاب علوم دینی که دست کم رتبه یک (پایه ششم) حوزه را گذرانده، و نیز در یکی از رشته‌های علوم انسانی مدرک کارشناسی داشته باشند، می‌توانند در این رشته شرکت کنند. همچنین موفقیت در آزمون کتبی و مصاحبه، و نیز عدم اشتغال به تحصیل در دیگر دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و همچنین برخورداری از

صلاحیت اخلاقی و توانایی فکری لازم و متناسب از دیگر شرایط پذیرش در رشته شیعه‌شناسی به شمار می‌آید.

۶. نقش دانش‌آموختگان و مراکز جذب آن‌ها

دانش‌آموختگان سه‌گرایش کلام، تاریخ و جامعه‌شناسی رشته شیعه‌شناسی، می‌توانند به عنوان کارشناس، استاد، پژوهشگر و مشاور، در مراکز زیر به خدمت بپردازند:

۱. دانشگاه‌ها؛

۲. مراکز پژوهشی وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛

۳. مراکز آموزشی و پژوهشی حوزه‌های علمیه؛

۴. وزارت آموزش و پرورش؛

۵. وزارت امور خارجه؛

۶. سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی؛

۷. وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی؛

۸. وزارت اطلاعات؛

۹. سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران؛

۱۰. سازمان تبلیغات اسلامی؛

۱۱. سیاسی - عقیدتی سازمان‌های نظامی و انتظامی.

۷. عناوین دروس

با توجه به اهداف آموزشی مذکور در بند ۴، عناوین دروس و تعداد واحدهای هر یک از گرایش‌های آن انتخاب شده است:

- رعایت ضوابط و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛
- مورد توجه و استفاده قرار دادن طرح‌ها و برنامه‌های درسی مصوب؛
- مشاوره و رایزنی با استادان و صاحب‌نظران حوزوی و دانشگاهی؛
- اولویت دادن به عناوین دروسی که در دانشگاه‌های دیگر پیشینه آموزشی دارد؛
- اولویت دادن به عناوینی که منابع آن‌ها قابل دسترسی می‌باشد.

عناوین دروس و تعداد واحدهای سه‌گرایش کلام، تاریخ و جامعه‌شناسی در فصل‌های دوم، سوم، و چهارم و پنجم این برنامه آمده است.

فصل دوم

عناوین، تعداد واحدها و جدول دروس

- عناوین و تعداد واحدهای درسی
- جدول دروس پیش‌نیاز
- جدول دروس مشترک
- جدول دروس گرایش کلام
- جدول دروس گرایش تاریخ
- جدول دروس گرایش جامعه‌شناسی

جدول دروس پیش‌نیاز

الف. دروس پیش‌نیاز گرایش کلام (۱۶ واحد)

شماره درس	عنوان درس	تعداد واحد	تعداد ساعت	نوع درس
	تاریخ کلام ۱ (کلام غیر شیعه)	۲ واحد	۳۲	نظری
	تاریخ کلام ۲ (کلام شیعه)	۴ واحد	۶۴	نظری
	معارف قرآن (خداشناسی، راه و راهنماشناسی، انسان‌شناسی)	۴ واحد	۶۴	نظری
	احادیث کلامی شیعه	۲ واحد	۳۲	نظری
	کلیات فلسفه‌ی اسلامی	۲ واحد	۳۲	نظری
	نثر جدید عربی	۲ واحد	۳۲	نظری

ب. دروس پیش‌نیاز گرایش تاریخ (۱۶ واحد)

شماره درس	عنوان درس	تعداد واحد	تعداد ساعت	نوع درس
	تاریخ اسلام (۱)؛ از پیامبر ﷺ تا پایان امویان	۲ واحد	۳۲	نظری
	تاریخ اسلام (۲)؛ از آغاز عباسیان تا ابتدای آل بویه	۲ واحد	۳۲	نظری
	تاریخ اسلام (۳)؛ از ابتدای آل بویه تا سقوط بغداد	۲ واحد	۳۲	نظری
	تاریخ‌نگاری	۲ واحد	۳۲	نظری
	روش تحقیق و مآخذشناسی	۲ واحد	۳۲	نظری
	سازمان روحانیت شیعه	۲ واحد	۳۲	نظری
	کلیات تمدن اسلامی	۲ واحد	۳۲	نظری
	تاریخ اجتماعی شیعه	۲ واحد	۳۲	نظری

ج. دروس پیش‌نیاز گرایش جامعه‌شناسی (۱۶ واحد)

شماره درس	عنوان درس	تعداد واحد	تعداد ساعت	نوع درس
	مبانی جامعه‌شناسی، مفاهیم اساسی ۱	۲ واحد	۳۲	نظری
	مبانی جامعه‌شناسی، مفاهیم اساسی ۲	۲ واحد	۳۲	نظری
	نظریه‌های جامعه‌شناسی ۱	۲ واحد	۳۲	نظری
	نظریه‌های جامعه‌شناسی ۲	۲ واحد	۳۲	نظری
	روش تحقیق نظری و عملی	۲ واحد	۳۲	نظری
	آمار عمومی و آمار در علوم اجتماعی	۱ واحد	۱۶	عملی
	آمار عمومی و آمار در علوم اجتماعی	۳ واحد	۴۸	نظری
	تغییرات اجتماعی	۲ واحد	۳۲	نظری

جدول دروس مشترک (۱۰ واحد)

شماره درس	عنوان درس	تعداد واحد	تعداد ساعت	نوع درس
	منابع تفکر شیعی	۲ واحد	۳۲	نظری
	امامت و ولایت	۲ واحد	۳۲	نظری
	مفهوم و تاریخ پیدایش تشیع	۲ واحد	۳۲	نظری
	فرق شیعه	۲ واحد	۳۲	نظری
	شیعه در جهان امروز	۲ واحد	۳۲	نظری

جدول دروس اختصاصی

الف. دروس اختصاصی گرایش کلام (۲۲ واحد)

شماره درس	عنوان درس	تعداد واحد	تعداد ساعت	نوع درس
	آموزه‌های شیعه	۴ واحد	۶۴	نظری
	شبهه‌شناسی	۲ واحد	۳۲	نظری
	اخلاق و عرفان در شیعه	۲ واحد	۳۲	نظری
	شیعه و حکومت (با تأکید بر نظریه‌ی ولایت فقیه)	۲ واحد	۳۲	نظری
	شیعه و اندیشه‌ی تقریب میان مذاهب اسلامی	۲ واحد	۳۲	نظری
	مسائل جدید کلامی	۲ واحد	۳۲	نظری
	زبان انگلیسی تخصصی (۱)	۲ واحد	۳۲	عملی
	زبان انگلیسی تخصصی (۲)	۲ واحد	۳۲	عملی
	پایان‌نامه	۴ واحد	۶۴	نظری

ب. دروس اختصاصی گرایش تاریخ (۲۲ واحد)

شماره درس	عنوان درس	تعداد واحد	تعداد ساعت	نوع درس
	تاریخ ائمه <small>علیهم‌السلام</small> (۱)	۲ واحد	۳۲	نظری
	تاریخ ائمه <small>علیهم‌السلام</small> (۲)	۲ واحد	۳۲	نظری
	تاریخ سیاسی شیعه (جنبش‌ها و دولت‌های شیعی) (۱)	۲ واحد	۳۲	نظری
	تاریخ سیاسی شیعه (جنبش‌ها و دولت‌های شیعی) (۲)	۲ واحد	۳۲	نظری
	تاریخ علم و آموزش (علوم عقلی و نقلی و حوزه‌های علمیه)	۴ واحد	۶۴	نظری
	شیعه در آثار مستشرقان	۲ واحد	۳۲	نظری
	زبان انگلیسی تخصصی (۱)	۲ واحد	۳۲	عملی
	زبان انگلیسی تخصصی (۲)	۲ واحد	۳۲	عملی
	پایان‌نامه	۴ واحد	۶۴	نظری

ج. دروس اختصاصی گرایش جامعه‌شناسی (۲۲ واحد)

شماره درس	عنوان درس	تعداد واحد	تعداد ساعت	نوع درس
	جنبش‌ها و نهضت‌های تاریخی شیعه	۲ واحد	۳۲	نظری
	مردم‌شناسی شیعیان	۲ واحد	۳۲	نظری
	تاریخ تمدن اسلامی (با تأکید بر نقش شیعیان)	۲ واحد	۳۲	نظری
	سازمان روحانیت شیعه	۲ واحد	۳۲	نظری
	جمعیت‌شناسی شیعیان جهان	۲ واحد	۳۲	نظری
	جامعه‌شناسی شیعیان ایران	۲ واحد	۳۲	نظری
	اندیشه‌ی اجتماعی متفکران شیعه	۲ واحد	۳۲	نظری
	زبان انگلیسی تخصصی (۱)	۲ واحد	۳۲	عملی
	زبان انگلیسی تخصصی (۲)	۲ واحد	۳۲	عملی
	پایان‌نامه	۴ واحد	۶۴	نظری

فصل سوم

سرفصل دروس گرایش کلام

- سرفصل دروس پیش‌نیاز
- سرفصل دروس مشترک
- سرفصل دروس اختصاصی

دروس جبرانی (پیش نیاز)

تاریخ کلام ۱ (کلام غیر شیعه)

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: کلام

تعداد ساعت: ۳۲

نوع واحد: نظری

شماره درس:

تعداد واحد: ۲ واحد

پیش نیاز:

۲. هدف درس:

شناخت اندیشه‌های کلامی فرق اسلامی غیر شیعی با توجه به سیر تطور تاریخی آن.

۳. سرفصل:

الف. تاریخ علم کلام

- موافقت‌ها و مخالفت‌ها با کلام (ادله و تطور)

- سبک‌های کلامی

- کلام فلسفی (تاریخ، نکات مثبت و منفی)

ب. فرقه‌های غیر شیعه

- خوارج و اباضیه

- عثمانیه

- جریان ارجاء

- جبریّه

- قدریّه

- معتزله و صفاتیّه

- اهل حدیث و سلفیه

- اشاعره

- حنفیه و ماتریدیّه

- ظاهریه

- کرامیه

- قادیانیّه

۴. شیوة آموزش: روش مرسوم.

۵. تداركات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی:

مطالعه شخصی: مطالعه منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید و عکس:

پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم‌سال تحصیلی

دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- التبصرة فی الدین و تمییز الفرقة الناجية عن الفرق الهالكین، ابوالمظفر اسفراینی.
- الفرق بین الفرق، عبدالقاهر بغدادی.
- تاریخ المذاهب الاسلامیة، محمد ابوزهره.
- المقالات و الفرق، سعد بن عبدالله اشعری.
- الملل و النحل، شهرستانی.
- الفصل فی الملل و الاهواء و النحل، ابن حزم.
- تاریخ علم کلام، علی محمد ولوی.
- تاریخ علم الکلام فی الاسلام، فضل الله زنجانی.
- مذاهب الاسلامیین، عبدالرحمان بدوی.
- بحوث فی الملل و النحل، جعفر سبحانی.
- خوارج، یعقوب جعفری
- نشأة الاشعریه و تطورها، جلال موسی
- قواعد العقائد، امام محمد غزالی
- التوحید و تأویل السنة، ابومنصور ماتریدی
- المعتزلة، زهدی جارالله
- مرجئه، رسول جعفریان
- مقاله قدریان اولیه، محسن جهانگیری
- الخوارج فی العصر الاموی، تایف معروف
- مقاله امام احمد بن حنبل و تربیع، رسول جعفریان
- فی علم الکلام (۳ جلد)، احمد محمود صبحی
- مدخل «اسلام» دائرة المعارف بزرگ اسلامی، احمد پاکتچی
- نشأة الفكر الفلسفی فی الاسلام، علی سامی النشار
- مقالات متعددی از دائرة المعارف بزرگ اسلامی همچون مدخل اسلام، اشاعره، ابوالحسن اشعری و ...
- مقالات الاسلامیین، ابوالحسن اشعری
- المنیة والامل، ابن مرتضی
- طبقات المعتزله، ابن مرتضی
- کتب قاضی عبدالجبار مثل شرح الاصول الخمسة و المغنی
- کتب ابوالحسن اشعری مثل الابانة و اللمع
- الارشاد، جوینی
- نهاية الاقدام، شهرستانی
- التنیبه والرد، ملطی

تاریخ کلام ۲ (کلام شیعه)

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: کلام
تعداد ساعت: ۶۴
نوع واحد: نظری

شماره درس:
تعداد واحد: ۴ واحد
پیش نیاز:

۲. هدف درس:

شناخت اندیشه‌های کلامی شیعه با توجه به تطور تاریخی آن.

۳. سرفصل:

- الف. شیعه اثناعشری
- دوره‌های چهارگانه کلام شیعی
- از آغاز تشیع تا دوره امام صادق علیه السلام
- از امام صادق تا پایان عصر حضور ائمه علیهم السلام
- از آغاز غیبت کبری تا قرن هفتم (آغاز کلام فلسفی)
- از قرن هفتم تا کنون
- متکلمان برجسته شیعه در ادوار چهارگانه
- هشام بن حکم
- مؤمن الطاق
- خاندان نوبختی
- شیخ صدوق
- ابن فیه
- شیخ مفید
- سید مرتضی
- شیخ طوسی
- عبدالجلیل قزوینی
- ابن میثم بحرانی
- علامه حلی
- فاضل مقداد
- عبدالرزاق لاهیجی
- علامه مجلسی
- میرزا مهدی اصفهانی
- علامه طباطبایی
- امام خمینی
- شهید مطهری
- گرایش‌های نقلی و عقلی در کلام شیعه
- مکاتب کلامی شیعه
- مکتب قم
- مکتب بغداد
- مکتب حله
- مکتب اصفهان (دوره صفویه)
- مکتب حکمت متعالیه
- مکتب مشهد (تفکیک)
- ب. سایر فرق شیعه
- کیسانیه
- زیدیه
- اسماعیلیه
- فطحیه
- واقفه

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی:

مطالعه شخصی: مطالعه منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید و عکس:

پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- فرق الشیعة، نوبختی.

- تاریخ شیعه و فرقه‌های اسلام تا قرن چهارم، محمد جواد مشکور.

- تاریخ عقاید و مذاهب شیعه، سعد بن عبدالله اشعری، ترجمه یوسف فضایی.

- تاریخ علم کلام، علیمحمد ولوی.

- تاریخ علم الکلام فی الاسلام، فضل الله زنجانی.

- شیعه در تاریخ، محمد حسین الزین، ترجمه محمدرضا عطایی.

- مکتب در فرایند تکامل، سید حسین مدرسی طباطبایی، ترجمه هاشم ایزدپناه.

- کتب قاسم رسی

- زیدیه، احمد محمود صبحی

- زیدیه، ناجی حسن

- کیسانیه، وداد قاضی

- المقالات والفرق، سعد اشعری قمی

- شیعه در اسلام، علامه طباطبایی

- اصل الشیعة و اصولها، کاشف الغطاء

- قرامطه، عارف تامر

- تاریخ و عقائد معتزله، فرهاد دفتری

- اسماعیلیه، جمعی از محققین

- کتب شیخ مفید و شیخ طوسی و سید مرتضی علم الهدی

- کتب خواجه نصیرالدین و علامه حلی

- بخش‌های مربوط به شیعه در منابع درس قبل.

معارف قرآن (خداشناسی، راه و راهنماشناسی، انسان‌شناسی)

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: معارف اسلامی

تعداد ساعت: ۶۴

نوع واحد:

شماره درس:

تعداد واحد: ۴ واحد

پیش نیاز:

۲. هدف درس:

شناخت مسائل مربوط به خداشناسی، راه و راهنماشناسی و انسان‌شناسی از دیدگاه قرآن.

۳. سرفصل:

الف. خداشناسی

- دلایل وجود خدا در قرآن

- مفهوم و نصاب توحید و استدلال بر آن

- توحید ذاتی - صفاتی - افعالی

- اسماء و صفات الهی

- افعال الهی

ب. راه و راهنماشناسی

- نبوت در قرآن

- اهداف بعثت انبیا

- بشر بودن انبیا

- معجزه

- وجوه اعجاز قرآن

- عصمت

ج. انسان‌شناسی

- اهمیت انسان‌شناسی

- آفرینش انسان

- روح در قرآن و انتساب آن به خدا

- خلافت الهی

- اختیار انسان و شبهه‌های مربوط به آن

- گرایش‌های انسان و معیار انتخاب

- معاد و رابطه‌ی دنیا و آخرت

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی:

مطالعه شخصی: مطالعه منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید و عکس:

پژوهش: تدوین یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال آموزشی

دیگر موارد:

۷. روش آزمون:

- روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد

۸. گزیده منابع:

- معارف قرآن، محمدتقی مصباح یزدی.

- معارف قرآن در المیزان، سیدمهدی امین.

- معارفی از قرآن، محمدهادی معرفت.

- پیام قرآن، ناصر مکارم شیرازی و دیگران.

- منشور جاوید، جعفر سبحانی.

- تفسیر موضوعی قرآن مجید، عبدالله جوادی آملی.

- نوشته‌های علامه طباطبایی چه در المیزان و چه کتب دیگرش و چه مقالات و پایان‌نامه‌ها در این باره

احادیث کلامی شیعه

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: معارف شیعی
تعداد ساعت: ۳۲
نوع واحد: عملی

شماره درس:
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش نیاز: کلام اسلامی ۱ و ۲

۲. هدف درس:

شناخت مهمترین کتاب‌های حدیثی معارفی و نیز بررسی و تحلیل روایات کلامی شیعه

۳. سرفصل:

- آشنایی با متون روایی معارفی (مؤلف، تاریخ تألیف، ویژگی‌ها): نهج البلاغه، اصول کافی، توحید صدوق، عیون اخبار الرضا، بصائر الدرجات، احتجاج طبرسی و ...
- طرح پاره‌ای از احادیث کلامی از متون نامبرده در زمینه‌های:
 - خدا و صفات الهی
 - ایمان و کفر و طینت مؤمن و کافر
 - معرفت انسان نسبت به خدا (فطرت و معارف فطری)
 - قضا و قدر و جبر و اختیار
 - وحی و نبوت و ویژگی‌های انبیا
 - خصائص قرآن (بطون، تأویل، متشابهات، تنزیل و ...)
 - امامت و ولایت و خصائص ائمه طاهرين علیهم‌السلام (علم، عصمت، طینت و ...)
 - عقل و جهل و کارکردهای عقل
 - انسان، روح، سعادت و شقاوت
 - برزخ و قیامت

۴. شیوه آموزش: روش کارگاهی به گونه‌ای که این عناوین از کتب روایی توسط دانش‌پژوهان استخراج شود و توسط استاد جمع‌بندی شده و متن خوانی روایات صورت گیرد.

۵. تدارکات مورد نیاز: استاد گزیده‌هایی از احادیث را برای متن خوانی انتخاب می‌کند.

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی:

مطالعه شخصی:

تماشای فیلم، اسلاید و عکس:

پژوهش: تدوین یک مقاله تحقیقی در پایان نیم‌سال تحصیلی

دیگر موارد:

۷. روش آزمون:

- روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- کتاب‌های مذکور در سرفصل.

- شروح کافی از قبیل: مرآة العقول، شرح ملا صالح مازندرانی، شرح ملا صدرا.

- وافق، ملا محسن فیض کاشانی.

- شرح توحید، قاضی سعید قمی.

- المیزان (مباحث حدیثی).

- بحار الانوار، مجلدات ۱ تا ۱۱.

- تفاسیر حدیثی از قبیل تفسیر محمد رضا قمی مشهدی و تفسیر نورالثقلین و تفسیر البرهان.

کلیات فلسفه اسلامی

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی:
تعداد ساعت: ۳۲
نوع واحد: نظری

شماره درس:
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش نیاز:

۲. هدف درس:

شناخت اجمالی فلسفه اسلامی و مسائل آن.

۳. سرفصل:

- تعریف، موضوع و غایت فلسفه
- مباحث وجود
- بداهت وجود
- اشتراک معنوی وجود
- زیادت وجود بر ماهیت
- تشکیک وجود
- احکام سلبی وجود
- معنای نفس الامر
- اعاده معدوم
- وجود ذهنی و خارجی
- انقسامات وجود
- وجود فی نفسه و فی غیره
- اصالت وجود
- معقول ثانی
- مواد ثلاث (وجود - امکان - امتناع)
- واجب الوجود (ماهیت و ائیت)
- قول به اولویت
- معانی امکان
- احتیاج ممکن به علت حدوثاً و بقاءً و ملاک آن
- مباحث ماهیت
- احکام ماهیت
- اعتبارات ماهیت
- معنای ذاتی و عرضی
- احکام فصل - نوع
- کلی و جزئی
- تمایز ماهیت
- مقولات عشر
- انقسامات جوهر و اثبات ماده اولی و صور جسمیه - نفس و عقل
- انقسامات کیف - جوهر و عرض - جسم - اثبات صورت نوعیه
- انقسامات کم - مقولات تسعه

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم.

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی:

مطالعه شخصی: مطالعه منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید و عکس:

پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - شیوه مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد

۸. گزیده منابع:

- آموزش فلسفه، محمدتقی مصباح یزدی.
- بدایة الحکمة، سید محمد حسین طباطبایی.
- نهایة الحکمة، سید محمد حسین طباطبایی.
- قواعد کلی فلسفی در فلسفه اسلامی، غلامحسین ابراهیمی دینانی.
- کلیات فلسفه اسلامی، غلامحسین آهنی.
- درآمدی بر فلسفه اسلامی، عبدالرسول عبودیت.
- اصول فلسفه و روش رئالیسم، سید محمد حسین طباطبایی و مرتضی مطهری.
- آشنایی با علوم اسلامی: منطق، فلسفه، مرتضی مطهری.
- آشنایی با علوم اسلامی: کلام، فلسفه، عرفان، رضا برنجکار.
- دروس فلسفه، محمدتقی مصباح یزدی.
- شرح مختصر منظومه، مرتضی مطهری.
- درآمدی بر آموزش فلسفه، محسن غرویان.

نثر جدید عربی

۱. مشخصات درس:

شماره درس: ۲
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش نیاز:
حیطه آموزشی:
تعداد ساعت: ۳۲
نوع واحد: عملی

۲. هدف درس:

آماده ساختن دانشجو برای بهره‌گیری از منابع جدید عربی در مباحث مربوط به رشته تحصیلی

۳. سرفصل:

خواندن و درک مطلب و توجه به نکات مهم به ویژه تفاوت‌های عربی جدید با عربی کلاسیک.

۴. شیوه آموزش: شیوه کارگاهی

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی:

مطالعه شخصی:

تماشای فیلم، اسلاید و عکس:

پژوهش: پیش مطالعه درسنامه و یافتن واژه‌های دشوار (یک ترجمه به عنوان تکلیف به دانشجو واگذار می‌شود)

دیگر موارد: ترجمه چندین مقاله در زمینه کلام شیعی از عربی معاصر به فارسی.

۷. روش آزمون: - روش کارگاهی با تکیه بر درک مطلب و ترجمه

- درصدی از نمره به تکلیف واگذار شده از سوی استاد اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- آراء المعاصرين حول آثار الامامية، السيد مرتضى الرضوى.

- الشيعة الاثنا عشرية، هانرى كربين، ترجمه ذوقان قرقوط.

- الشيعة فى طرابلس من الفتح العربى الى الفتح العثمانى، يحيى قاسم فرحات.

- الشيعة فى الميزان، محمد جواد مغنیه.

- موجز اصول الدين، سيد محمد باقر صدر، با مقدمه عبدالجبار رفاعى.

- نشأة الفكر الفلسفى فى الاسلام، ج ۲، سامى النشار.

- مذاهب الاسلاميين، ج ۲، عبدالرحمان بدوى

دروس مشترک

منابع تفکر شیعی

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: معارف شیعی
تعداد ساعت: ۳۲
نوع واحد: نظری

شماره درس:
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش‌نیاز:

۲. هدف درس: آشنایی تحلیلی با منابع تفکر شیعی و تحلیل و بررسی آن‌ها و شناخت دقیق نحوه استفاده از آن‌ها.

۳. سرفصل:

- قرآن

- کیفیت نزول
- جمع‌آوری و تدوین
- تحریف قرآن
- حجیت ظواهر
- فهم قرآن
- آثار برجسته در حوزه علوم قرآن

- حدیث

- کیفیت تدوین احادیث نبوی
- اصول اربعه، کتب اربعه، کتب ثلاثه متأخر (بحار، وافی، وسایل)
- محدثان بزرگ
- درایة الحدیث
- انواع احادیث (ضعیف، قوی، مرسل و ...)

- عقل

- مفهوم عقل در کتاب و سنت
- کارکرد دوگانه عقل: منبع و روش
- حجیت عقل
- رابطه عقل و شرع
- عقل و عقلا یا عرف
- بررسی فتاوی مستند به عقل و سیر تاریخی کاربرد عقل در استنباط
- دیدگاه اصولی و اخباری در باب عقل

- اجماع

- مفهوم اجماع
- بررسی سیر تاریخی استناد به اجماع
- بررسی فتاوی مستند به اجماع
- اجماع در عصر حاضر
- نقد و بررسی مختصر منابع تفکر سایر مذاهب مانند قیاس، امتحسان و مصالح مرسله

۴. شیوه آموزش: شیوه مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی:

- مطالعه شخصی: منابع جانبی

- تماشای فیلم، اسلاید، عکس

- پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

- دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸- گزیده منابع:

- کتاب‌های تاریخ قرآن و اصول فقه

- کتاب "Shiism: Doctrines, Thought, and Spirituality" با ویراستاری سید حسین نصر، فصل‌های ۳ تا ۶، ۸ و

۱۰ تا ۱۷.

- مقاله «اجماع» و مقاله «اجتهاد» نوشته احمد پاکتچی در دایرةالمعارف بزرگ اسلامی، ج ۶.

- «دفاع از عقل شیعی»، یحیی محمد، کتاب ماه دین، شماره ۵۸ و ۵۹.

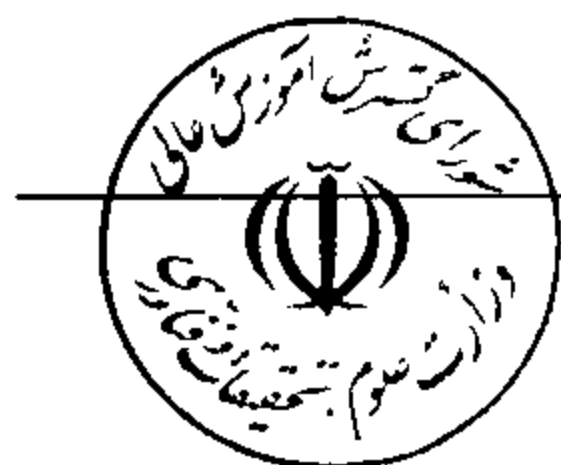
- «شیعه و تفکر عقلی»، کامل هاشمی، کتاب ماه دین، شماره ۵۸ و ۵۹.

- منابع اندیشه مذهبی شیعه، علی شیروانی، انتشارات شفق

- آموزش علوم قرآن، محمد هادی معرفت، ترجمه ابو محمد وکیلی، سازمان تبلیغات اسلامی.

امامت و ولایت

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: کلام شیعی
تعداد ساعت: ۳۲
نوع واحد: نظری

شماره درس:
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش‌نیاز:

۲. هدف درس:

شناخت مسأله امامت و ولایت از دیدگاه تشیع

۳. سرفصل:

- امامت

- امامت به معنای رهبری اجتماع، مرجعیت دینی، ولایت و ...
- امامت در قرآن
- بررسی کلامی مسأله امامت
- امامت از دیدگاه ائمه اطهار علیهم‌السلام
- ویژگی‌ها، اوصاف و شؤون امامت
- مسأله انتخاب و انتصاب و شورا
- اثبات امامت ائمه اثنی عشر
- حقوق متقابل امام و امت
- مهدویت

- ولایت

- مفهوم ریشه‌ای ولایت
- ولایت ولی خدا
- ولایت تشریحی و تکوینی
- انواع ولایت
- فردی
- ولایت در جامعه
- قلمرو و ابعاد ولایت
- ولایت طاغوت
- رابطه امامت و ولایت

۴. شیوه آموزش:

پیش مطالعه دانشجویان، توضیح استاد، بحث گروهی و پاسخ به سؤالات، پاسخ به شبهات اعتقادی دانشجویان (خارج از کلاس)

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی:

- مطالعه شخصی: پیش مطالعه مطالب درسی و مطالعه جانبی

- تماشای فیلم، اسلاید، عکس:

- پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

- دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- تجرید العقائد، خواجه نصیرالدین طوسی
- کشف المراد، علامه حلی
- الالهیات، جعفر سبحانی
- گوهر مراد، لاهیجی
- ولایت، سیدعلی خامنه‌ای
- امام شناسی، سیدمحمدحسین طهرانی
- راهنماشناسی، محمدتقی مصباح یزدی
- آثار استاد مطهری درباره امامت (مجلدات یک تا چهار از مجموعه آثار)
- الامامة والولاية في القرآن الكريم، علی اکبر موسوی یزدی و دیگران
- الامامة في الاسلام: أسس ومبادئ و واجبات، عبدالله بن عبدالمحسن طریقی
- بررسی مسائل کلی امامت، ابراهیم امینی
- امامت و ولایت در قرآن، عبدالحسین امینی
- نظام امامت و رهبری، لطف‌الله صافی گلپایگانی
- قضاء الفطرة في امامة العترة، محمدحسین نجفی
- ولایت و امامت، هادی نجفی
- رهبری در تشیع، روح‌الله حسینیان

مفهوم و تاریخ پیدایش تشیع

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: تاریخ تشیع
تعداد ساعت: ۳۲
نوع واحد: نظری

شماره درس:
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش نیاز:

۲. هدف درس:

آشنایی تحلیلی با مفهوم تشیع و بررسی نظریه‌ها درباره پیدایش آن

۳. سرفصل:

- مفهوم تشیع
- بررسی واژه شناختی
- بررسی اصطلاحی
- تعریف برگزیده
- حیطه‌های دلالت مفهومی تشیع
- امامت
- عصمت
- ولایت
- تشیع و سنت نبوی
- بررسی و نقد دیدگاه‌ها درباره پیدایش تشیع
- بررسی دیدگاه قائل به پیدایش تشیع در عهد حیات پیامبر ﷺ
- بررسی دیدگاه قائل به پیدایش تشیع در ماجرای سقیفه
- بررسی دیدگاه قائل به پیدایش تشیع در خلافت امیرالمؤمنین علیؑ
- بررسی دیدگاه قائل به پیدایش تشیع در پی ماجرای کربلا
- بررسی دیدگاه قائل به پیدایش تشیع در عهد امامت امام صادقؑ
- بررسی دیدگاه قائل به پیدایش تشیع در عصر آل بویه
- نقد نظریه پیدایش تشیع توسط ایرانیان
- نقد افسانه عبدالله بن سبا
- اهل بیت علیهم السلام در قرآن
- مبانی فهم سیره ائمه علیهم السلام
- ابعاد سیره ائمه علیهم السلام

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

- بازدید علمی:

- مطالعه شخصی: منابع جانبی

- تماشای فیلم، اسلاید، عکس

- پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

- دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

- در صدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص می‌یابد.

۸- گزیده منابع:

- الرسول و الشيعة، حسن سعيد

- شيعة در اسلام، سيد محمد حسين طباطبائي

- تشيع در مسير تاريخ، سيد حسين جعفرى، ترجمه سيد مهدى آيت اللهى

- اصل الشيعة و اصولها، كاشف الغطاء

- عبدالله بن سبأ، سيد مرتضى عسكرى

- كتاب "Shiism: Doctrines, Thought and Spirituality" با ويراستارى سيد حسين نصر، فصل‌هاى ۱ و ۲

- نشأة الشيعة و التشيع، سيد محمد باقر صدر

- تشيع مولود طبيعى اسلام، سيد محمد باقر صدر، ترجمه على حجتى كرمانى

- تاريخ الامامية و اسلافهم من الشيعة، عبدالله فياض

- تاريخ شيعة، محمد حسين مظفر

فرق شیعه

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: تاریخ تشیع
تعداد ساعت: ۳۲
نوع واحد: نظری

شماره درس:
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش نیاز:

۲. هدف درس:

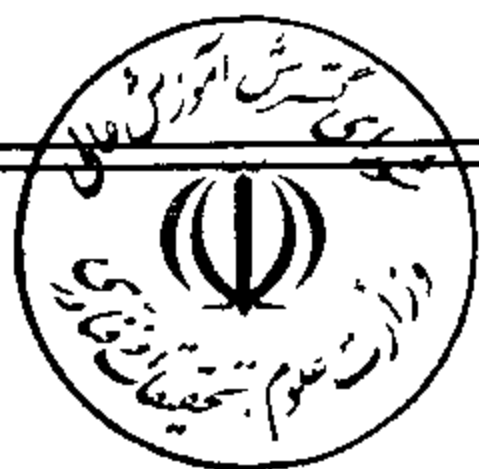
شناخت زمینه‌های سیاسی و اجتماعی پیدایش فرق شیعی و مهمترین آن‌ها

۳. سرفصل:

- تأثیر برداشت‌های مختلف از اندیشه امامت در پیدایش فرقه‌های شیعی
- فرق شیعه در عصر حضور امامان معصوم علیهم‌السلام و نحوه برخورد ائمه علیهم‌السلام با آن:
 - کیسانیه و فرق وابسته
 - زیدیه
 - اسماعیلیه
 - فرق خاص امامیه: واقفیه، فطحیه و غیره
- مهم‌ترین فرق شیعی در عصر غیبت باقی مانده در تاریخ
 - اسماعیلیه (بهره‌ها - آقاخانیه): افکار، ادوار تاریخی (کمون، ظهور، ستر)، پراکندگی جغرافیایی، وضعیت کنونی، دانشمندان
 - زیدیه: افکار، تحول تاریخی، پراکندگی جغرافیایی، وضعیت کنونی
 - غلات (نصیریان، علویان، خطابییه، عجلیه): افکار، تحول تاریخی، پراکندگی جغرافیایی، وضعیت کنونی
 - پسرخانیان
 - حروفیه و بکتاشیه
 - نقطریان
 - شیخیه
 - اهل حق (یارسان)
- تأثیر فکری و فرهنگی و سیاسی فرق شیعه بر حیات تشیع

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

- بازدید علمی:

- مطالعه شخصی

- تماشای فیلم، اسلاید، عکس: حسب مورد از وضعیت کنونی زیدیه، اسماعیلیه و بهره‌ها فیلم و عکس نمایش داده شود

- پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم‌سال تحصیلی

- دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص می‌یابد

۸. گزیده منابع:

- المقالات و الفرق، اشعری

- فرق الشیعه، نوبختی

- الملل و النحل، شهرستانی

- الفصل فی الملل و الاهواء و النحل، ابن حزم

- الفرق بین الفرق، بغدادی

- مقالات الاسلامیین، اشعری

- التنبيه و الرد علی اهل الاهواء و البدع، ملطی

- مدخل‌های ذی ربط در دائرة المعارف‌ها به ویژه دایرة المعارف بزرگ اسلامی و دانشنامه جهان اسلام

- التبصیر فی الدین، اسفراینی

- تبصرة العوام، حسنی رازی

- الصواعق المحرقة، ابن حجر هیتمی

- دبستان مذاهب، کشمیری

- فرهنگ فرق اسلامی، مشکور

- تاریخ شیعه و فرقه‌های اسلام تا قرن چهارم، مشکور

- تاریخ فرق اسلامی، محمد نجمی زنجانی

- کتاب "Shiism: Doctrines, Thought and Spirituality" با ویراستاری سیدحسین نصر، فصل‌های ۶ و ۸ و ۹

- مشعشعیان در تاریخ تشیع، محمدعلی رنجبر، تهران: آگه، ۱۳۸۲

- نشأة الفكر الفلسفی فی الاسلام، ج ۲، سامی النشار

- مذاهب الاسلامیین، ج ۲، عبدالرحمان بدوی

شیعه در جهان امروز

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: جامعه‌شناسی شیعیان

تعداد ساعت: ۳۲

نوع واحد: نظری

شماره درس:

تعداد واحد: ۲ واحد

پیش‌نیاز:

۲. هدف درس:

شناخت کلیاتی از زندگی سیاسی - اجتماعی شیعیان در جغرافیای مسکون

۳. سرفصل:

- شیعه در جهان اسلام

- کشورهای که شیعه در آن در اکثریت است (ایران، عراق، لبنان، بحرین، آذربایجان، یمن)

- کشورهای که شیعه در آن در اقلیت‌اند (هند، افغانستان، پاکستان، عربستان، کویت، سوریه، ترکیه، مصر، عمان)

- شیعه در جهان غیر اسلام:

- اروپا

- آمریکا (آمریکای شمالی، آمریکای مرکزی، آمریکای جنوبی)

- آفریقا (تانزانیا، کنیا و ...)

- آسیای دور (تایلند، چین و ...)

- اقیانوسیه (استرالیا، نیوزیلند)

- روسیه

- آئین‌ها و نمادهای مشترک شیعیان جهان

- برخی از مختصات چشمگیر فرهنگی هر یک از جمعیت‌های شیعی جهان

- مشکلات و مصائب داخلی شیعیان (نظیر قتل عام شیعیان هند و پاکستان، و به رسمیت شناخته نشدن و ...)

- مشکلات و آلام خارجی شیعیان (نظیر اشغال عراق، افغانستان، در معرض تهاجم بودن ایران و ...)

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز: امکانات نمایش فیلم و اسلاید و نقشه

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

- بازدید علمی:

- مطالعه شخصی: منابع جانبی

- تماشای فیلم، اسلاید، عکس، نقشه:

- پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

- دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- جامعه‌شناسی شیعیان ایران، زیر نظر محمود تقی زاده داوری، مؤسسه شیعه‌شناسی

- شیعه در هند، عباس اطهر رضوی

- شیعه در مصر از عصر امام علی علیه السلام تا امام خمینی علیه السلام صالح الوردانی، مترجم قاسم مختاری

- شیعیان تانزانیا؛ دیروز و امروز، امیر بهرام عرب احمدی

- تشیع در هند، جان نورمن هالیستر

- التشیع بین جبل عامل و ایران، علی مروءة

- مشاهیر تشیع در افغانستان، عبدالمجید ناصری داودی

- جغرافیای تاریخی و انسانی شیعه در جهان اسلام، رسول جعفریان

- وضعیت مسلمانان استرالیا، ابوالقاسم خوشرو، مجله چشم انداز ارتباطات فرهنگی، دوره جدید، شماره یک

- تشیع در شبه قاره، اکبر ثبوت، کتاب ماه دین، ش ۶۸ و ۶۹

- تشیع در افغانستان، غلام یحیی حسینی، طلوع، شماره ۸ و ۹

دروس اختصاصی

آموزه‌های شیعه

۱. مشخصات درس:

شماره درس:

تعداد واحد: ۴ واحد

پیش نیاز:

حیطه آموزشی: کلام

تعداد ساعت: ۶۴

نوع واحد: نظری

۲. هدف درس:

شناخت آموزه‌ها و اختصاصات شیعه با تکیه بر بحث امامت

۳. سرفصل:

- امامت و ولایت

- معنا و مفهوم امامت

- نظریات مختلف در باب امامت

- جایگاه امامت نزد شیعه اثناعشری

- مهدویت

- اختصاصات شیعه

- عدل

- امر بین الامرین

- معاد جسمانی

- عصمت

- بداء

- رجعت

- تقیه (از نگاه کلامی)

- خمس (از نگاه کلامی)

- متعه (از نگاه کلامی)

یادآوری:

۱. مباحث امامت در این درس باید کاملاً تخصصی و از درس «امامت و ولایت» در دروس مشترک متمایز باشد.

۲. برخی از مباحث یاد شده فقط از جهاتی اختصاصی شیعه است هر چند از برخی جهات مورد اتفاق غیرشیعه نیز است؛ مانند خمس در غنائم و امر بین الامرین از دیدگاه ماتریدیه.

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی:

مطالعه شخصی: مطالعه منابع جنبی

تماشای فیلم، اسلاید و عکس:

پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- عباقات الانوار، میرحامد حسین هندی.

- الغدیر، علامه امینی.

- المراجعات، عبدالحسین شرف‌الدین.

- عقائد الامامیه، محمدرضا مظفر.

- شیعه در اسلام، سیدمحمد حسین طباطبایی.

- معالم المدرستین، سیدمرتضی عسکری.

- عقائد الاسلام من القرآن الکریم، سیدمرتضی عسکری.

- مجموعه آثار (جلد ۱ تا ۴)، مرتضی مطهری.

- کلام اسلامی، محمد سعیدی مهر.

- منشور عقاید امامیه، جعفر سبحانی

- حیات فکری و سیاسی امامان شیعه، رسول جعفریان.

شبهه شناسی

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: کلام

تعداد ساعت: ۳۲

نوع واحد: نظری

شماره درس:

تعداد واحد: ۲ واحد

پیش نیاز:

۲. هدف درس:

آشنایی تخصصی با شبهاتی که علیه شیعه طرح ریزی شده‌اند و شناخت تحلیلی چگونگی پاسخ به آنها و ایجاد توانایی در دانشجو برای مقابله با شبهات جدید.

۳. سرفصل:

- خاستگاه شیعه (عبدالله بن سبأ)

- تحریف قرآن

- مصحف فاطمه علیها السلام

- سب صحابه

- امامت

الف. عصمت

ب. ولایت تکوینی (تفویض)

ج. امام مهدی

د. توسل به ائمه و زیارت مشاهد مشرفه

ه. شفاعت

- آموزه‌های شیعه

الف. بداء

ب. رجعت

ج. متعه (ازدواج موقت)

د. تقیه

ه. سجده بر تربت

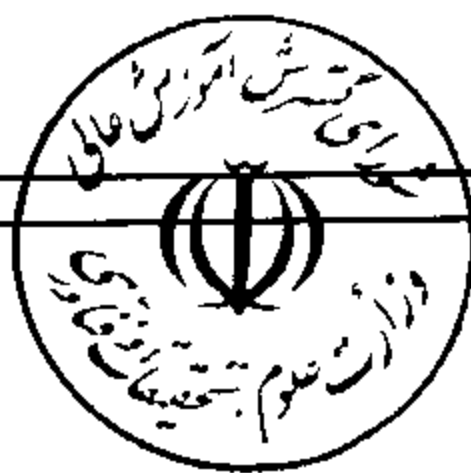
و. ولایت فقیه

ز. خمس

یادآوری: در همه موارد فوق، باید بر جنبه‌های شبهه‌انگیز مسأله تأکید شود.

۴. شیوه آموزش: شیوه مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی:

مطالعه شخصی: مطالعه منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید و عکس:

پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - شیوه مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

الف. کتاب‌هایی که در دفاع از شیعه نوشته شده‌اند:

- الايضاح، فضل بن شاذان.

- الشافی، سید مرتضی در ردّ بر بخش امامت المغنی قاضی عبدالجبار.

- النقض، عبدالجلیل قزوینی.

- احقاق الحق وازهاق الباطل، قاضی نورالله شوشتری.

- الصوارم المهرقه فی نقد الصواعق المحرقة، قاضی نورالله شوشتری.

- شبهات وردود، سامی البدری.

- المراجعات، عبدالحسین شرف‌الدین.

- نقض الوشیعة، محسن الامین.

- رساله ابن‌قبة، ضمیمه کتاب مکتب در فرایند تکامل.

- بناء المقالة الفاطمية فی نقض الرسالة العثمانية، احمد بن طاووس.

- الرد علی کتاب اصول مذهب الشيعة للقفاری، عبدالقادر عبدالصمد.

- مع الدكتور موسى الموسوی فی کتابه الشيعة والتصحيح، علاء‌الدین السیدامیر محمد قزوینی

- عبدالله بن سبأ، سیدمرتضی عسکری

ب. کتاب‌هایی که علیه شیعه نوشته شده‌اند.

- اصول مذهب الشيعة الامامية الاثني عشرية، ناصر بن عبدالله القفاری.

- المغنی، قاضی عبدالجبار (بخش امامت)

- الصواعق المحرقة فی الردّ علی اهل البدع والزندقة، ابن حجر هیثمی

- العثمانية، جاحظ

- الخطوط العريضة، محب‌الدین الخطیب

- الردّ علی الرافضة، ابونعیم اصفهانی

- منهاج السنة النبوية فی نقض كلام الشيعة والقدريّة، ابن تیمیه

- تطوّر الفكر السياسي الشيعي من الشوری الی ولاية الفقيه، احمد الکاتب

اخلاق و عرفان در شیعه

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: معارف شیعی

تعداد ساعت: ۳۲

نوع واحد: نظری

شماره درس:

تعداد واحد: ۲ واحد

پیش نیاز:

۲. هدف درس:

شناخت ابعاد اخلاقی و عرفانی شیعه و رابطه میان آن دو و تأثیر امامان شیعه بر اندیشه‌های اخلاقی و عرفانی جهان اسلام

۳. سرفصل:

الف. کلیات

- سرشت علم اخلاق

- علوم اخلاقی

- تعریف عرفان عملی و نظری

- پیوند اخلاق و عرفان

- عرفان و تصوف

ب. عرفان شیعی

- اهمیت و جایگاه اخلاق و عرفان در اندیشه شیعی در مقایسه با کلام و فقه

- عرفان در مناجات و روایات ائمه علیهم‌السلام

- معنویت‌گرایی و زهد، مبنای عرفان شیعی

- جریان‌ها و مکتب‌های عرفانی و معنوی شیعه (مکتب تهران، مکتب نجف و ...)

- جایگاه امامان شیعه در سلسله‌های تصوف

- تشیع و تصوف در ادوار مختلف

الف. دوره‌ی مخالفت شیعه با تصوف رسمی (از ابتدا تا قرن ششم)

ب. دوره‌ی ایجاد ارتباط میان تشیع و تصوف (از قرن ششم به بعد) و نقش خواجه نصیرالدین طوسی و سیدحیدر

آملی و ملاصدرا (البته مخالفت‌های بعدی علمای شیعه با تصوف مانند شیخ حر عاملی و ملا محمد طاهر قمی نباید مورد غفلت قرار بگیرد).

ج. اخلاق در شیعه

- اخلاق در روایات

- سبک‌های اخلاقی

- اخلاق یونانی ماب

- اخلاق روایی

- اخلاق عرفانی

- اخلاق حکمی

- اخلاق و ادبیات

- کتب و اندیشمندان

۴. شیوه آموزش: شیوه مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی:

مطالعه شخصی: مطالعه منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید و عکس:

پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

دیگر موارد:

۷. روش آزمون:

- شیوه مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- الصلّة بین التصوف و التشیع، کامل مصطفی شیبی.

- تشیع و تصوف تا آغاز سده دوازدهم هجری، کامل مصطفی شیبی، ترجمه علی رضا ذکاوتی قراگزلو.

- عرفان و حماسه، عبدالله جوادی آملی.

- بررسی تأثیر روایات شیعی در نهج البلاغه و تطبیق آن با مفاهیم عرفانی، علی فتح‌اللهی.

- تصوف و تشیع، هاشم معروف الحسینی، سید محمد صادق عارف.

- اخلاق ناصری، خواجه نصیرالدین طوسی.

- المحجة البيضاء فی تهذیب الاحیاء، ملامحسن فیض کاشانی.

- تصوف الشیعة: نظرة الی حياة السيد حیدر الأملی و عقاید، محمد جواد گوهری.

- جامع السعادات، محمد مهدی نراقی.

- معراج السعاده، ملا احمد نراقی.

- المراقبات، میرزا جواد آقا ملکی تبریزی.

- اربعین (چهل حدیث)، امام خمینی.

شیعه و حکومت (با تأکید بر نظریه ولایت فقیه)

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی:
تعداد ساعت: ۳۲
نوع واحد: نظری

شماره درس:
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش نیاز: کلام شیعی

۲. هدف درس:

شناخت مبانی حکومت از نظر شیعه و شناخت نظریه ولایت فقیه و ضرورت و دلایل آن.

۳. سرفصل:

- مسایل کلی حکومت:
- ضرورت حکومت
- مشروعیت حکومت‌ها
- مشروعیت در اسلام
- حکومت در اسلام:
- ادله ضرورت آن
- پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و حکومت اسلامی
- ولایت امامان معصوم
- حاکم در حکومت اسلامی:
- ویژگی‌های حاکم
- چگونگی تعیین حاکم اسلامی
- وظایف و اختیارات حاکم اسلامی
- ولایت فقیه:
- معنا و چیستی ولایت
- ولایت فقیه؛ شکل یا محتوا
- پیشینه تاریخی
- ادله ولایت فقیه
- دلیل عقلی محض
- دلیل مرکب از عقل و نقل
- دلیل نقلی محض
- شرایط و اختیارات ولی فقیه

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی:

مطالعه شخصی: منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید و عکس:

پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم‌سال تحصیلی

دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - شیوه مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- ولایت فقیه، امام خمینی.
- دراسات فی ولایة الفقیه، حسینعلی منتظری.
- بنیان حکومت در اسلام، سید کاظم حائری.
- رهبری در تشیع، روح‌الله حسینیان.
- جامعه مدنی و حاکمیت دینی، عبدالحسین خسروپناه.
- حکومت اسلامی و ولایت فقیه، محمدتقی مصباح یزدی.
- ولایت و دیانت، مهدی هادوی تهرانی.
- چهارگفتار در مبانی فقهی و کلامی ولایت فقیه، جمعی از نویسندگان.
- ولایت فقیه، ولایت فقاہت و عدالت، عبدالله جوادی آملی.
- حکمت و حکومت، مهدی حائری یزدی.
- نظام حکومت و مدیریت در اسلام، محمد مهدی شمس‌الدین.
- مبانی اندیشه اسلامی ۴، درآمدی بر نظام ارزشی و سیاسی اسلام، زیر نظر محمود فتحعلی.
- مبانی اندیشه سیاسی اسلام، عباسعلی عمید زنجانی.
- فقها و حکومت، محمد جعفری هرندی.
- نظریه سیاسی اسلام، محمدتقی مصباح یزدی.
- حکومت ولایی، محسن کدیور.
- نظریه‌های دولت در فقه شیعه، محسن کدیور.
- ولایت فقیه، محمد هادی معرفت
- جمهوریت، افلاطون

شیعه و اندیشه تقریب بین مذاهب اسلامی

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: کلام

تعداد ساعت: ۳۲

نوع واحد: نظری

شماره درس:

تعداد واحد: ۲ واحد

پیش نیاز:

۲. هدف درس:

شناخت اندیشه تقریب و متفکران این اندیشه و نقش انقلاب اسلامی در این زمینه، همچنین شناخت مبانی جریان تخریب وحدت و نقد آن.

۳. سرفصل:

- بیان اندیشه تقریب
- الف. میان شیعه و اهل سنت
- ب. میان فرق مذاهب شیعی
- مبانی نظری تقریب
- محدوده و قلمروهای اختلاف و اتحاد
- متفکران این اندیشه و کیفیت شکل‌گیری چنین اندیشه‌ای
- شیخ طوسی (ارتباط شیعه دوره بغداد با اهل سنت)
- تدریس کتب اهل سنت توسط علمای شیعه (مثلاً شهیدین - بحر العلوم)
- مناظرات

چهره‌ها:

- سید جمال‌الدین اسدآبادی
- آیه‌الله بروجردی
- محمدحسین کاشف‌الغطاء
- عبدالحسین شرف‌الدین
- امام خمینی
- امام موسی صدر
- علامه سمنانی
- محمد تقی قمی
- محمد واعظ‌زاده خراسانی
- عبدالکریم بی‌آزار شیرازی
- محمد ابوزهره
- نقش تصوف در تقریب بین مذاهب
- مشترکات فقهی میان مذاهب
- برداشت‌های تفسیری مشترک
- روایات دعوت به نزدیکی به اهل سنت و مشی عملی امامان
- بررسی روایات مطاعن و لعن و سب
- نقش مصر و اندیشمندان آن (عبدالمجید سلیم - محمود شلتوت)
- نقش انقلاب اسلامی در این زمینه
- مبانی جریان تخریب وحدت و نقد آن:
- دوره صفویه
- چهره‌ها: محقق کرکی و فتوای کفر اهل سنت (نفحات اللاهوت فی لعن الجبیت والطاغوت)

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی:

مطالعه شخصی: مطالعه منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید و عکس:

پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

دیگر موارد:

۷. روش آزمون:

- روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- مجموعه مقالات و سخنرانی‌های کنفرانس بین‌المللی وحدت اسلامی (از ابتدا تاکنون).

- مجموعه آثار محمد واعظزاده خراسانی.

- مجموعه آثار عبدالکریم بی‌آزار شیرازی.

- دوره مجله رساله الاسلام.

- دوره مجله رساله التقرب.

- همبستگی ادیان و مذاهب اسلامی، محمد ابراهیم جناتی.

مسائل جدید کلامی

۱. مشخصات درس:

شماره درس:

حیطه آموزشی: کلام

تعداد واحد: ۲ واحد

تعداد ساعت: ۳۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز:

۲. هدف درس: شناخت سیر تطوّر کلام سنتی به کلام جدید و بررسی مسائل جدید کلامی.

۳. سرفصل:

الف. کلیات

- چیستی علم کلام
 - آراء دانشمندان مسلمان در تعریف علم کلام
 - تجدّد در علم کلام
 - تاریخ کلام جدید
 - متعلق تجدّد در علم کلام (مسائل، موضوع، روش ...)
 - آفات روش شناختی تفکر کلامی معاصر (سنت زدگی، سنت زدایی، خلط کلام جدید با الاهیات نوین مسیحی و با فلسفه دین)
 - مسائل جدید کلامی
 - اهمیت مسائل جدید در کلام
 - تفاوت اساس مسائل سنتی و جدید
 - ب. مسائل جدید و شبهات نوین
 - علم و دین
 - وحی، ایمان و تجربه دینی
 - زبان دین
 - دین و دنیا
 - کثرت گرایی و انحصارگرایی
 - عقل و دین
 - دین و اخلاق
 - آزادی و عدالت
 - حقوق زن و فمینیسم
- یادآوری: مباحث کلیات نباید بیش از ۲ یا ۳ جلسه را بگیرد.

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

- بازدید علمی:

- مطالعه شخصی: منابع جانبی

- تماشای فیلم، اسلاید، عکس:

- پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

- دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم
- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- هندسه معرفتی کلام جدید، احد فرامرز قراملکی.

- سرچشمه‌های نواندیشی دینی، مجمد جواد صاحبی.

- مدخل مسایل جدید در علم کلام، جعفر سبحانی.

- کلام جدید، هادی صادقی.

- کلام جدید، عبدالحسین خسروپناه.

- کلام جدید در گذر اندیشه‌ها، علی اوجبی.

- جستارهایی در کلام جدید، جمعی از مؤلفان.

زبان انگلیسی تخصصی (۱)

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: زبان
تعداد ساعت: ۳۲
نوع واحد: نظری و عملی

شماره درس:
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش نیاز:

۲. هدف درس:

آماده ساختن دانشجو برای بهره‌گیری از منابع انگلیسی مربوط به رشته تحصیلی به ویژه آثار مستشرقان

۳. سرفصل:

- خواندن و درک مطلب و توجه به نکات دستوری در متون برگزیده

۴. شیوه آموزش: روش کارگاهی

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی:

مطالعه شخصی:

تماشای فیلم، اسلاید و عکس:

پژوهش: پیش مطالعه درس‌نامه و یافتن واژه‌های دشوار (یک ترجمه به عنوان تکلیف به دانشجو واگذار شود).

دیگر موارد: ترجمه چندین مقاله در زمینه کلام شیعی از انگلیسی به فارسی. تماشا و پیاده کردن فیلم‌ها یا برنامه‌هایی در موضوع کلام شیعی که به کمک مرکز خدمات رسانه‌ای دانشگاه و هم‌چنین استاد مربوطه تهیه و پیشنهاد می‌شود.

۷. روش آزمون:

- روش مرسوم با تکیه بر درک مطلب و ترجمه

- درصدی از نمره به تکلیف واگذار شده از سوی استاد اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

1. *The Shiites*, David Pinault, New York, St. Martins Press, 1993.
2. *Shiism and Social Protest*, Juan R. I. Cole and Nikki R. Keddie, Yale University Press.
3. *Shia Islam: From Religion To Revolution*, Heinz Halm, Translated from the German by Allison Broun.
4. *Early Shiite Imamiyyah Thinkers*, S. Waheed Akhtar.
5. *Crisis and Consolidation in the Formative Period of Shiite Islam*, Hossein Modarresi, The Darwin Press.
6. *An Introduction to Shii Islam: The History and Doctrines of Twelver Shiism*, Moojan Momen, New York, Oxford University Press, 1985.
7. *Shiite Islam: Policy, Idiology, and Creed*, Yan Richard, Oxford: Blackwell, 1991.

۸. مدخل‌های مربوط به شیعه در دایرةالمعارف اسلام و دایرةالمعارف ایرانیکا.

زبان انگلیسی تخصصی (۲)

۱. مشخصات درس:

شماره درس: _____
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش نیاز: زبان انگلیسی تخصصی (۱)
حیطه آموزشی: زبان
تعداد ساعت: ۳۲
نوع واحد: نظری و عملی

۲. هدف درس:

آماده ساختن دانشجو برای بهره‌گیری بیش‌تر از منابع انگلیسی مربوط به رشته تحصیلی به ویژه آثار مستشرقان

۳. سرفصل:

- خواندن و درک مطلب و توجه به نکات دستوری در متون برگزیده.

۴. شیوه آموزش: روش کارگاهی

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی:

مطالعه شخصی:

تماشای فیلم، اسلاید و عکس:

پژوهش: پیش مطالعه درس‌نامه و یافتن واژه‌های دشوار (یک ترجمه به عنوان تکلیف به دانشجو واگذار می‌شود).

دیگر موارد: ترجمه چندین مقاله در زمینه کلام شیعی از انگلیسی به فارسی. تماشا و پیاده کردن فیلم‌ها یا برنامه‌هایی در

موضوع کلام شیعی که به کمک مرکز خدمات رسانه‌ای دانشگاه و هم‌چنین استاد مربوطه تهیه و پیشنهاد می‌شود.

۷. روش آزمون:

- روش مرسوم با تکیه بر درک مطلب و ترجمه

- درصدی از نمره به تکلیف واگذار شده از سوی استاد اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- منابع مذکور در درس قبل

پایان نامه تحصیلی

۱. مشخصات درس:

شماره درس: _____
تعداد واحد: ۴ واحد
پیش نیاز: _____
حیطه آموزشی: مهارت‌های ویژه پژوهشی
تعداد ساعت: _____
نوع واحد: نظری

۲. هدف درس:

به کار بستن توان پژوهشی و اندوخته علمی دانشجو برای ارائه اثری نو درباره کلام شیعی.

۳. سرفصل:

۴. شیوه آموزش: استاد راهنما در ساعات معین و در طول دوره نگارش پایان نامه بر فعالیت دانشجو نظارت خواهد داشت و دانشجو ملزم است شیوه نامه اداره تحصیلات تکمیلی دانشگاه قم را به دقت رعایت کند.

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی:

مطالعه شخصی:

تماشای فیلم، اسلاید و عکس:

پژوهش:

دیگر موارد:

۷. روش آزمون: برگزاری جلسه دفاعیه به روش مرسوم و مطابق مقررات و آیین نامه های موجود.

۸. گزیده منابع:

فصل چهارم

سرفصل دروس گرایش تاریخ

- سرفصل دروس پیش‌نیاز
- سرفصل دروس مشترک
- سرفصل دروس اختصاصی

دروس جبرانی (پیش نیاز)

تاریخ اسلام (۱)، از پیامبر ﷺ تا پایان امویان

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: تاریخ اسلام
تعداد ساعت: ۳۲
نوع واحد: نظری

شماره درس:
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش نیاز:

۲. هدف درس:

شناخت تحلیلی تاریخ اسلام از زندگی پیامبر ﷺ و بعثت آن حضرت و تحولات تاریخ صدر اسلام تا پایان خلافت امویان و تحولات فکری و عقایدی آن زمان و نیز عوامل سقوط امویان.

۳. سرفصل:

- شناخت بافت فکری و اقتصادی و اجتماعی جزیره العرب در آستانه‌ی ظهور اسلام.
- مهم‌ترین حوادث سیاسی حجاز در آستانه‌ی تولد و بعثت حضرت رسول اکرم ﷺ؛ نگاهی به وضعیت فکری و سیاسی و اجتماعی قدرت‌های همسایه‌ی جزیره العرب.
- مراحل دعوت، شیوه‌های دعوت، اقدامات قریش علیه پیامبر، مسلمانان اولیه، مشکلات مهاجرت به حبشه، شعب ابی طالب، هجرت به یثرب.
- اسلام در دوره‌ی مدینه: بررسی مبانی دولت مدینه، غزوات و سرایا، یهود و مسلمانان، نظام مالی مدینه و سیاست تقسیم ثروت در راستای عدالت، عام الوفود، غدیر خم، رحلت پیامبر ﷺ.
- سقیفه‌ی بنی ساعده، خلافت ابوبکر و عمر و رویدادهای این دوره، فتوحات، خلافت عثمان و شورش علیه او، خلافت و امامت امام علی علیه السلام و جنگ‌های جمل و صفین و نهروان، شهادت امام علی علیه السلام و امامت امام حسن علیه السلام، صلح امام حسن علیه السلام و تحلیل مبانی آن.
- تاریخ تحولات سیاسی از تأسیس خلافت اموی، نظام دیوانی و تحولات آن، ادامه‌ی فتوحات در ماوراءالنهر، شرق ایران و بیزانس، سیاست‌های قومی - قبیله‌ای و اقتصادی - مذهبی امویان، علل و عوامل انحطاط امویان، جنبش‌های علوی و خارجی و عباسی، قیام مردم خراسان و زوال بنی امیه.

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز:

۱. دستگاه اورهد برای نمایش نقشه‌های مورد نیاز. ۲. امکانات نمایش فیلم ویدیویی

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

- بازدید علمی:

- مطالعه شخصی: منابع جانبی

- تماشای فیلم، اسلاید، عکس، نقشه: در جلسات متعدد در طول ترم

- پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

- دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- جمهرة انساب العرب، ابن حزم

- جمهرة انساب العرب، ابن کلبی

- الطبقات الکبری، ابن سعد

- اخبار مکه، ازرقی

- تاریخ المدینة المنورة، ابن شبة

- المغازی، واقدی

- سیرة ابن هشام

- سیرة ابن اسحاق

- تاریخ الطبری

- الکامل، ابن اثیر

- فتوح البلدان، بلاذری

- مروج الذهب، مسعودی

- تاریخ تحلیلی اسلام، سید جعفر شهیدی

- تاریخ تحلیلی و سیاسی اسلام: از دوران جاهلیت تا عصر امویان، علی اکبر حسنی

- دولت امویان در اندلس، عبدالمجید نعیمی

- بنی هاشم و بنی امیه، احمد بن علی مقریزی

- بامداد اسلام: داستان آغاز اسلام و انتشار آن تا پایان دولت اموی، عبدالحسین زرین کوب

- خلافت اموی، عبدالامیر عبد دیکسون

- تاریخ سیاسی اسلام، رسول جعفریان

- تاریخ سیاسی اسلام، حسن ابراهیم حسن

- دولت اموی، محمد سهیل طقوش

- تاریخ اسلام کمبریج، ترجمه احمد آرام

تاریخ اسلام (۲)، از آغاز عباسیان تا ابتدای آل بویه

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: تاریخ اسلام
تعداد ساعت: ۳۲
نوع واحد: نظری

شماره درس:
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش نیاز: تاریخ اسلام (۱)

۲. هدف درس: آشنایی تخصصی با چگونگی روی کار آمدن عباسیان و تحولات سیاسی آن دوره و شناخت فرهنگ و تمدن اسلامی آن دوران تا حکومت آل بویه.

۳. سرفصل:

- تأسیس خلافت عباسی و تحولات سیاسی - دیوانی در قلمرو عباسیان از سفاح تا مأمون.
- تحولات سیاسی از دوره مأمون تا سال ۲۲۷ هجری.
- سیاست‌های دیوانی، مذهبی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی در عصر اول عباسی.
- روابط عباسیان با قدرت‌های همجوار و فرهنگ و تمدن اسلامی در آن دوران.
- دولت عباسیان در قرن سوم هجری، ورود ترکان.
- اوضاع سیاسی، اجتماعی و فرهنگی بعد از قرن سوم تا روی کار آمدن آل بویه.
- تجزیه خلافت عباسی و پیدایش دولت‌های طاهری، صفاری، سامانی در شرق و دولت‌های ادریسیان، فاطمیان و ... در غرب
- تصرف بغداد به دست آل بویه.

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز: - دستگاه اُوْرهْد برای نمایش نقشه‌های مورد نیاز.
- امکانات نمایش فیلم ویدیویی.

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

- بازدید علمی:

- مطالعه شخصی: منابع جانبی

- تماشای فیلم، اسلاید، عکس و نقشه: در جلسات متعدد در طول ترم

- پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم‌سال تحصیلی

- دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پایان نیمسال اختصاص می‌یابد

۸- گزیده منابع:

- تاریخ طبری

- فتوح البلدان، بلاذری

- دولت عباسیان، محمد سهیل طقوش، مترجم: حجت‌الله جودکی، ویرایش جدید با اضافات رسول جعفریان.

- تحول مبانی مشروعیت خلافت از آغاز تا فروپاشی عباسیان، حاتم قادری

- تاریخ خلافت عباسی: از آغاز تا پایان آل بویه، احمد رضا خضری

- الکامل، ابن اثیر

- مروج الذهب، مسعودی

- عباسیان: از بعثت تا خلافت، محمد الله اکبری

تاریخ اسلام کمبریج، ترجمه احمد آرام

تاریخ عرب، فیلیپ حتی

زندگی اجتماعی در حکومت عباسیان، محمد مناظر احسن، ترجمه مسعود رجب نیا

تاریخ تمدن اسلام، جرجی زیدان

فرهنگ و تمدن اسلامی در قرن چهارم هجری، آدام متز، ترجمه علیرضا ذکاوتی قراگوزلو

تاریخ اسلام (۳)، از ابتدای آل بویه تا سقوط بغداد

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: تاریخ اسلام
تعداد ساعت: ۳۲
نوع واحد: نظری

شماره درس:
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش‌نیاز: تاریخ اسلام (۲)

۲. هدف درس: شناخت تاریخ اسلام در دوره تجزیه قلمرو خلافت عباسیان و تعدد مراکز خلافت، از آل بویه تا سقوط بغداد.

۳. سرفصل:

- تصرف بغداد به دست آل بویه
- سیاست مذهبی (شیعی) آل بویه
- تشیع در بغداد در عهد آل بویه
- دولت، قدرت و قلمرو سلجوقیان
- تجزیه و سقوط سلجوقیان، غزنویان و خوارزمشاهیان
- اوضاع مرزهای جهان اسلام با روم
- دولت فاطمیان، اسماعیلیان، قرامطه
- جنگ‌های صلیبی
- دولت امویان اسپانیا و اوج قدرت آنان
- ایوبیان، مرابطون و موحدون
- اوضاع فرهنگی - اجتماعی، فرهنگی - اقتصادی جهان اسلام از قرن چهارم تا هفتم
- مطالعه ریشه‌های انحطاط عباسیان و زمینه‌های سقوط بغداد.

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز: - دستگاه اوزهد برای نمایش نقشه های مورد نیاز
- امکانات نمایش فیلم ویدیویی

۶. راهنمایی های کمک آموزشی:

- بازدید علمی:

- مطالعه شخصی: منابع جانبی

- تماشای فیلم، اسلاید، عکس و نقشه: در جلسات متعدد و در طول ترم

- پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

- دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- آل بویه و اوضاع زمان ایشان، علی اصغر فقیهی

- احیای فرهنگی در عهد آل بویه، جوئل کرمر، ترجمه محمد سعید خیالی کاشانی

- تاریخ ایران کمبریج، ج ۴ و ۵

- سلجوقیان، پژوهشکده حوزه و دانشگاه

- سلجوقیان، ترجمه یعقوب آژند

- هم چنین منابع مذکور در درس قبل

تاریخ‌نگاری

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: تاریخ

تعداد ساعت: ۳۲

نوع واحد: نظری

شماره درس:

تعداد واحد: ۲ واحد

پیش‌نیاز:

۲. هدف درس: شناخت معنا و مفهوم تاریخ‌نگاری، مکاتب و روش‌های آن از دوره‌های اولیه تا عصر حاضر و نیز شناخت نظریه‌های تاریخ‌نگاری اسلامی و مکاتب آن.

۳. سرفصل:

- معنا و مفهوم تاریخ‌نگاری

- انگیزه‌ها و اهداف تاریخ‌نگاری

- تاریخ‌نگاری پیش از ظهور اسلام

الف: تاریخ‌نگاری اولیه بشر (گونه‌های ثبت تاریخ)

ب: تاریخ‌نگاری باستان (چین، هند، یونان، روم، مصر)

ج: تاریخ‌نگاری در ایران

- تاریخ‌نگاری در اسلام

- نظریه‌های نوین در تاریخ‌نگاری اسلامی

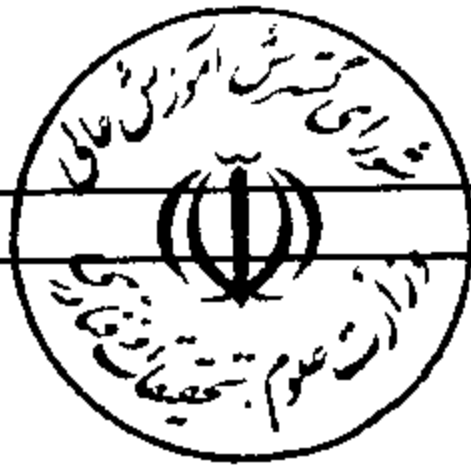
- آموزه‌های اسلامی در زمینه تاریخ‌نگاری مطلوب

- مکاتب تاریخ‌نگاری در عصر اسلامی (مکاتب مدینه، عراق، شام، ایران، یمن، مصر و ...)

- مهمترین مکاتب تاریخ‌نگاری در عصر حاضر (تاریخ‌نگاری کزیتیک، آنالیتیک و ...)

۴. شیوه آموزش: شیوه مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

- بازدید علمی:

- مطالعه شخصی: منابع جانبی

- تماشای فیلم، اسلاید، عکس:

- پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

- دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پایان نیمسال اختصاص می‌یابد.

۸. گزیده منابع:

- مقدمه، ابن خلدون

- تاریخ‌نگاری در اسلام، فرانتس روزنتال، ترجمه اسدالله آزاد

- علم تاریخ در گستره تمدن اسلامی، صادق آینه‌وند

- تاریخ در ترازو، عبدالحسین زرین‌کوب

- التاريخ العربی و المورخون، شاکر مصطفی

- بینش تاریخی قرآن، جعفری

- درآمدی بر تاریخ‌نگاری و تاریخ‌نگاری مسلمانان، ابوالفضل شکوری

- منابع تاریخ اسلام، رسول جعفریان

- تاریخ‌نگاری در اسلام، هادی عالم‌زاده و سیدصادق سجادی

- التاريخ و المورخون، صائب عبدالحمید

- *The Early Arabic Historical Tradition*, Albrecht Noth

روش تحقیق و مآخذشناسی

۱. مشخصات درس:

شماره درس:

حیطه آموزشی: مهارت‌های ویژه پژوهشی

تعداد واحد: ۲ واحد

تعداد ساعت: ۳۲

پیش‌نیاز:

نوع واحد: نظری

۲. هدف درس:

آشنایی تخصصی با روش‌های کاربردی شناخت حقیقت در مطالعات تاریخی و مآخذشناسی

۳. سرفصل:

- تعریف تحقیق، روش تحقیق و اهمیت آن
- تفاوت تحقیق و تألیف
- موضوع در تحقیق تاریخی و ویژگی‌های آن
- صفات و ویژگی‌های علمی و اخلاقی محقق
- وقایع نگار، محقق و مورخ
- انتخاب موضوع
- بیان مسأله
- تدوین فرضیه
- تنظیم طرح تحقیق
- روش‌های مختلف تحقیق با تکیه بر روش تحقیق تاریخی
- روش گردآوری اطلاعات با تکیه بر روش تحقیق تاریخی
- آداب فیش‌برداری
- روش‌های ارائه نتیجه تحقیق
- گزارش تحقیق
- نکات اصلی و مهم آداب نگارش (چهارچوب تحقیق - ارجاعات - اصول نگارشی و دستوری)
- شناسایی منابع
- روش‌های دسته‌بندی منابع تاریخی
- نقد منابع
- تحلیل اطلاعات
- جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
- معرفی چند نمونه از هر یک از انواع منابع و ارزیابی اجمالی آنها

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم با تکیه بر کارهای عملی که برای هر جلسه تعیین می شود.

۵. تدارکات مورد نیاز:

- کتابخانه، دستگاه اورهد، بانک اطلاعات رایانه ای

۶. راهنمایی های کمک آموزشی:

- بازدید علمی: از کتابخانه - مرکز اسناد - مرکز خدمات رسانه ای - مرکز خدمات رایانه ای

- مطالعه شخصی: منابع جانبی

- تماشای فیلم، اسلاید، عکس:

- پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

- دیگر موارد: برای هر جلسه کار عملی در نظر گرفته شود.

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

- در صدی از نمره به تکالیف عملی دانشجو در طول نیمسال تحصیلی اختصاص یابد.

- در صدی از نمره به تکالیف پایان نیمسال تحصیلی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- روش تحقیق و مآخذشناسی، رنجبر

- تاریخ نگاری، قائم مقامی

- آیین پژوهش و مرجع شناسی، احمد گیوی

- روش های پژوهش در تاریخ، چاپ آستان قدس

- چگونه پژوهش کنیم؟، نیک مور

- راهنمای آماده ساختن کتاب، ادیب سلطانی

- شیوه نوشتن مقالات تحقیقی، استاپلتون

- مصادر التاريخ الاسلامی، اسماعیل کاشف

- شیوه بهره گیری از کتابخانه...، عباس حرّی

- روش تحقیق مفهومی در متون اسلامی، حسین نژاد

- روش تحقیق در تاریخ، کلارک

- مقدمه ای بر روش تحقیق در علوم انسانی، حافظ نیا

- مقدمه ای بر شناخت اسناد تاریخی، قائم مقامی

سازمان روحانیت شیعه

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی:
تعداد ساعت: ۳۲
نوع واحد: نظری

شماره درس:
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش نیاز:

۲. هدف درس: شناخت پیشینه تاریخی، عوامل و زمینه‌های پیدایش و شکل‌گیری سازمان روحانیت شیعه؛ شناخت ساختار و نقش و کارکردهای حوزه‌های علمیه.

۳. سرفصل:

- (الف) پیشینه تاریخی
- آموزش و تبلیغ دین در عصر پیامبر صلی الله علیه و آله
 - آموزش و تبلیغ دین در عصر خلفاء و امام علی علیه السلام
 - آموزش و تبلیغ دین در عصر امامان شیعه (عصر حضور)
 - آموزش و تبلیغ دین در عصر غیبت
- (ب) عوامل شکل‌گیری
- (ج) بررسی ساختار درونی
- سلسله مراتب
 - ارزش‌ها و هنجارها
 - تقسیم کار
 - پایگاه اجتماعی
 - مواد آموزشی
 - شیوه‌های گزینش طلاب و نحوه تدریس
 - منابع مالی (خمس، زکات، نذورات و موقوفات)
 - مراکز آموزشی
- (د) نقش‌های خاص تاریخی
- سازمان وکالت
 - نهاد مرجعیت
 - نهاد نیابت
 - نقابت علویان
 - تولیت آستان‌های مقدس شیعی
- (ه) کارکردهای حرفه‌ای:
- تبلیغی
 - اخلاقی
 - سیاسی
 - آموزشی
 - کلامی
 - اقتصادی
- (و) حوزه‌های علمیه مهم شیعی
- قم
 - حله
 - اصفهان
 - نجف
 - بغداد
 - مشهد

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

- بازدید علمی: از مناطق مورد نیاز

- مطالعه شخصی: منابع جانبی

- تماشای فیلم، اسلاید، عکس: در جلسات متعدد در طول ترم

پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- شکل‌گیری سازمان روحانیت شیعه، محمد علی اخلاقی
- تاریخ حوزه علمیه مشهد، سیدعلی خامنه‌ای
- دائرة المعارف الاسلامیة الشیعیة، حسن الامین
- اعیان الشیعة، محسن الامین
- حیات فکری و سیاسی امامان شیعه، رسول جعفریان
- حوزه، کاستی‌ها و بایسته‌ها، جمعی از نویسندگان
- شیوه‌های تحصیل و تدریس در حوزه‌های علمیه، محمدعلی رضایی اصفهانی
- مرجعیت، هدایت‌الله طالقانی
- تاریخ دانشگاه‌های بزرگ اسلامی، عبدالرحیم غنیمه
- حوزه‌های علمیه شیعه، لطف‌الله صافی گلپایگانی
- مقاله «منابع قدرت روحانیت شیعه در ایران» آیت‌قنبری، مجله علوم سیاسی، مؤسسه باقرالعلوم، ش ۲۰.
- حوزه‌های علمیه شیعه در گستره جهان، علی‌رضا سیدکباری
- حوزه نجف و فلسفه تجدد در ایران، موسی نجفی
- آسیب‌شناسی خواص، غلام‌علی نعیم‌آبادی
- مآخذشناسی نظام تعلیم و تربیت روحانیت، محمد نوری
- روحانیت در شیعه، نصرالدین امیرصادقی
- بحثی درباره مرجعیت و روحانیت، محمد حسین طباطبایی و دیگران
- حوزه و روحانیت از دیدگاه شهید مطهری، داود شهری
- هویت صنفی روحانی، محمدرضا حکیمی

کلیات تمدن اسلامی

۱. مشخصات درس:

شماره درس: ۲ واحد
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش‌نیاز: تاریخ اسلام (۳)
حیطه آموزشی:
تعداد ساعت: ۳۲
نوع واحد: نظری

۲. هدف درس: آشنایی تحلیلی با زمینه‌ها، ارکان و سیر تحول تمدن اسلامی

۳. سرفصل:

- تعریف تمدن
- نظریه‌های تمدن
- عناصر سازنده تمدن
- رابطه تمدن و فرهنگ
- انواع تمدن‌ها و عوامل مؤثر در ترقی یا انحطاط تمدن‌ها
- مبانی تمدن‌شناسی در قرآن
- نظریه‌های گوناگون در شکل‌گیری تمدن اسلامی
- ویژگی‌های تمدن اسلامی
- جایگاه تمدن اسلامی
- نقد و بررسی تأثیرپذیری تمدن اسلامی از دیگر فرهنگ‌ها و میزان تأثیرپذیری آن
- نهادهای تمدن اسلامی و نوآوری‌های مسلمانان در تعلیم و تربیت، نظام اداری، هنر و...
- چالش‌های کنونی و افق آینده (برخورد تمدن‌ها، گفتگوی تمدن‌ها)

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز: امکانات نمایش فیلم و اسلاید

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

- بازدید علمی: از یک موزه و یک بنای تاریخی

- مطالعه شخصی: منابع جانبی حسب معرفی استاد

- تماشای فیلم، اسلاید، عکس: در جلسات متعدد در طول نیم سال تحصیلی

- پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

- دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به گزارش بازدید علمی و درصدی نیز به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- تاریخ تمدن، ویل دورانت

- تمدن در بوته آزمایش، توینبی

- ظهور و سقوط تمدن، شبرد. بی. کلاو

- تاریخ تمدن، هنری لوکاس

- تمدن مغرب زمین، اشیگل فوگل، ترجمه محمد حسین آریان

- سیر تمدن، رالف لیتون

- تاریخ تمدن، توین بی

- پویایی فرهنگ و تمدن اسلام و ایران، ۲ جلد، علی اکبر ولایتی

- علم و تمدن در اسلام، سید حسین نصر

- خدمات متقابل اسلام و ایران، مرتضی مطهری

- کارنامه اسلام، عبدالحسین زرین کوب

- تاریخ تمدن اسلام، جرجی زیدان

- تمدن اسلام و عرب، گوستاولوبون

- تمدن اسلامی در قرن چهارم هجری، آدام متز، علی رضا ذکاوتی قراگوزلو

تاریخ اجتماعی شیعه

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: تاریخ تشیع
تعداد ساعت: ۳۲
نوع واحد: نظری

شماره درس:
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش نیاز:

۲. هدف درس:

آشنایی تحلیلی با جنبه‌های مختلف حیات اجتماعی شیعیان در ادوار مختلف تاریخ اسلام

۳. سرفصل:

- تعریف و اهمیت تاریخ اجتماعی
- خانواده، همسرگزینی، خواستگاری
- حقوق زن و جایگاه اجتماعی او
- کیفیت ثبت قباله‌ها و شناسنامه‌ها
- خمس، زکات، صدقات، نذورات، موقوفات، کیفیت جمع‌آوری، وقف‌نامه‌ها و ...
- نقابت، تولیت
- قضاوت و راه‌های فصل خصومات
- زندان‌ها و زندانبان‌ها
- پل‌ها و جاده‌ها، پیک‌ها، سیستم نامه‌رسانی و حمل و نقل
- عیاران، گروه‌های اخوت
- ورزش‌ها، سرگرمی‌ها، زیارت رفتن‌ها
- آیین‌های فصل کاشت و برداشت
- نمادها
- پوشش و آرایش
- جشن‌ها و سوگواری‌ها
- مکتب‌خانه‌ها، حوزه‌های علمیه، تعلیم و تعلم
- خاندان‌های معروف و پرنفوذ

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز: امکانات نمایش فیلم و اسلاید

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

- بازدید علمی: بازدید از زیارتگاه‌ها، مراسم عزاداری، و... و تهیه گزارش از آن

- مطالعه شخصی:

- تماشای فیلم، اسلاید، عکس: حسب مورد

- پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

- دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- الوثائق السياسية و الادارية للعهد الفاطمي، محمد ماهر حماده

- تاريخ الدولة الفاطمية، محمد جمال الدين سرور

- العلويون، علي عزيز الابراهيم

- تاريخ الشيعة في ساحل بلاد الشام، هاشم عثمان

- دولة التشيع في بلاد المغرب

- تاريخ اجتماعي ايران، راوندی

- کتاب "Expectation of the Millennium: Shi'ism in History" با ویراستاری، سیدحسین نصر، فصل‌های ۵ و ۶.

دروس مشترک

منابع تفکر شیعی

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: معارف شیعی
تعداد ساعت: ۳۲
نوع واحد: نظری

شماره درس:
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش‌نیاز:

۲. هدف درس: آشنایی تحلیلی با منابع تفکر شیعی و تحلیل و بررسی آن‌ها و شناخت دقیق نحوه استفاده از آن‌ها.

۳. سرفصل:

- قرآن

- کیفیت نزول
- جمع آوری و تدوین
- تحریف قرآن
- حجیت ظواهر
- فهم قرآن
- آثار برجسته در حوزه علوم قرآن

- حدیث

- کیفیت تدوین احادیث نبوی
- اصول اربعه، کتب اربعه، کتب ثلاثه متأخر (بحار، وافی، وسایل)
- محدثان بزرگ
- درایة الحدیث
- انواع احادیث (ضعیف، قوی، مرسل و ...)

- عقل

- مفهوم عقل در کتاب و سنت
- حجیت عقل
- رابطه عقل و شرع
- عقل و عقلا یا عرف
- بررسی فتاوی مستند به عقل و سیر تاریخی کاربرد عقل در استنباط
- دیدگاه اصولی و اخباری در باب عقل

- اجماع

- مفهوم اجماع
- بررسی سیر تاریخی استناد به اجماع
- بررسی فتاوی مستند به اجماع
- اجماع در عصر حاضر

۴. شیوه آموزش: شیوه مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی:

- مطالعه شخصی: منابع جانبی

- تماشای فیلم، اسلاید، عکس:

- پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

- دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸- گزیده منابع:

- کتاب *"Shiism: Doctrines, Thought, and Spirituality"* با ویراستاری سید حسین نصر، فصل‌های ۳ تا ۶، ۸ و

۱۰ تا ۱۷.

- مقاله «اجماع» و مقاله «اجتهاد» نوشته احمد پاکتچی در *دایرةالمعارف بزرگ اسلامی*، ج ۶.

- «دفاع از عقل شیعی»، یحیی محمد، کتاب ماه دین، شماره ۵۸ و ۵۹.

- «شیعه و تفکر عقلی»، کامل هاشمی، کتاب ماه دین، شماره ۵۸ و ۵۹.

- آموزش علوم قرآن، محمد هادی معرفت، ترجمه ابو محمد وکیلی، سازمان تبلیغات اسلامی.

امامت و ولایت

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: کلام شیعی

تعداد ساعت: ۳۲

نوع واحد: نظری

شماره درس:

تعداد واحد: ۲ واحد

پیش‌نیاز:

۲. هدف درس:

شناخت مسأله امامت و ولایت از دیدگاه تشیع

۳. سرفصل:

- امامت

- امامت به معنای رهبری اجتماع، مرجعیت دینی، ولایت و ...

- امامت در قرآن

- بررسی کلامی مسأله امامت

- امامت از دیدگاه ائمه اطهار علیهم‌السلام

- ویژگی‌ها، اوصاف و شؤون امامت

- مسأله انتخاب و انتصاب و شورا

- اثبات امامت ائمه اثنی عشر

- حقوق متقابل امام و امت

- مهدویت

- ولایت

- مفهوم ریشه‌ای ولایت

- ولایت ولی خدا

- ولایت تشریحی و تکوینی

- انواع ولایت

- فردی

- ولایت در جامعه

- قلمرو و ابعاد ولایت

- ولایت طاغوت

- رابطه امامت و ولایت

۴. شیوه آموزش:

پیش مطالعه دانشجویان، توضیح استاد، بحث گروهی و پاسخ به سؤالات، پاسخ به شبهات اعتقادی دانشجویان (خارج از کلاس)

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی:

- مطالعه شخصی: پیش مطالعه مطالب درسی و مطالعه جانبی

- تماشای فیلم، اسلاید، عکس:

- پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم‌سال تحصیلی

- دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- تجرید العقائد، خواجه نصیرالدین طوسی

- کشف المراد، علامه حلی

- الالهیات، جعفر سبحانی

- گوهر مراد، لاهیجی

- امام‌شناسی، سید محمد حسین طهرانی

- راهنماشناسی، محمد تقی مصباح یزدی

- آثار استاد مطهری درباره امامت (مجلدات یک تا چهار از مجموعه آثار)

- الامامة والولاية في القرآن الكريم، علی اکبر موسوی یزدی و دیگران

- الامامة في الاسلام: أسس ومبادئ وواجبات، عبدالله بن عبدالمحسن طریقی

- بررسی مسائل کلی امامت، ابراهیم امینی

- امامت و ولایت در قرآن، عبدالحسین امینی

- نظام امامت و رهبری، لطف‌الله صافی گلپایگانی

- قضاء الفطرة في امامة العترة، محمد حسین نجفی

- ولایت و امامت، هادی نجفی

- ولایت، سید علی خامنه‌ای

- رهبری در تشیع، روح‌الله حسینیان

مفهوم و تاریخ پیدایش تشیع

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: تاریخ تشیع

تعداد ساعت: ۳۲

نوع واحد: نظری

شماره درس:

تعداد واحد: ۲ واحد

پیش نیاز:

۲. هدف درس:

آشنایی تحلیلی با مفهوم تشیع و بررسی نظریه‌ها درباره پیدایش آن

۳. سرفصل:

- مفهوم تشیع

- بررسی واژه‌شناختی

- بررسی اصطلاحی

- تعریف برگزیده

- حیطه‌های دلالت مفهومی تشیع

- امامت

- عصمت

- ولایت

- تشیع و سنت نبوی

- بررسی و نقد دیدگاه‌ها درباره پیدایش تشیع

- بررسی دیدگاه قائل به پیدایش تشیع در عهد حیات پیامبر ﷺ

- بررسی دیدگاه قائل به پیدایش تشیع در ماجرای سقیفه

- بررسی دیدگاه قائل به پیدایش تشیع در خلافت امیرالمؤمنین علیؑ

- بررسی دیدگاه قائل به پیدایش تشیع در پی ماجرای کربلا

- بررسی دیدگاه قائل به پیدایش تشیع در عهد امامت امام صادق علیؑ

- بررسی دیدگاه قائل به پیدایش تشیع در عصر آل بویه

- نقد نظریه پیدایش تشیع توسط ایرانیان

- نقد افسانه عبدالله بن سبا

- اهل بیت علیؑ در قرآن

- مبانی فهم سیره ائمه علیؑ

- ابعاد سیره ائمه علیؑ

۴. شیوة آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

- بازدید علمی:

- مطالعه شخصی: منابع جانبی

- تماشای فیلم، اسلاید، عکس:

- پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم‌سال تحصیلی

- دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

- در صدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸- گزیده منابع:

- الرسول و الشيعة، حسن سعيد

- شيعة در اسلام، سيد محمد حسين طباطبائي

- تشيع در مسير تاريخ، سيد حسين جعفرى

- اصل الشيعة و اصولها، كاشف الغطاء

- عبدالله بن سبأ، سيد مرتضى عسكرى

- كتاب "Shiism: Doctrines, Thought and Spirituality" با ويراستارى سيد حسين نصر، فصل‌هاى ۱ و ۲

- نشأة الشيعة و التشيع، سيد محمد باقر صدر

- تشيع مولود طبيعى اسلام، سيد محمد باقر صدر

- تاريخ الامامية و اسلامية من الشيعة، عبدالله فياض

- تاريخ شيعة، محمد حسين مظفر

فرق شیعه

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: تاریخ تشیع
تعداد ساعت: ۳۲
نوع واحد: نظری

شماره درس:
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش نیاز:

۲. هدف درس:

شناخت زمینه‌های سیاسی و اجتماعی پیدایش فرق شیعی و مهمترین آنها

۳. سرفصل:

- تأثیر برداشت‌های مختلف از اندیشه امامت در پیدایش فرقه‌های شیعی
- فرق شیعه در عصر حضور امامان معصوم علیهم‌السلام و نحوه برخورد ائمه علیهم‌السلام با آن:
- کیسانیه و فرق وابسته
- زیدیه
- اسماعیلیه
- فرق خاص امامیه: واقفیه، فطحیه و غیره
- مهم‌ترین فرق شیعی در عصر غیبت باقی مانده در تاریخ
- اسماعیلیه (بهره‌ها - آقاخانیه): افکار، ادوار تاریخی (کمون، ظهور، ستر)، پراکندگی جغرافیایی، وضعیت کنونی، دانشمندان
- زیدیه: افکار، تحول تاریخی، پراکندگی جغرافیایی، وضعیت کنونی
- غلات (نصیریان، علویان، خطاییه، عجلیه): افکار، تحول تاریخی، پراکندگی جغرافیایی، وضعیت کنونی
- پسیخانیان
- حروفیه و بکتاشیه
- نقطویان
- شیخیه
- اهل حق (یارسان)
- تأثیر فکری و فرهنگی و سیاسی فرق شیعه بر حیات تشیع

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

- بازدید علمی:

- مطالعه شخصی

- تماشای فیلم، اسلاید، عکس: حسب مورد از وضعیت کنونی زیدیه، اسماعیلیه و بهره‌ها فیلم و عکس نمایش داده شود

- پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم‌سال تحصیلی

- دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- المقالات و الفرق، اشعری

- فرق الشیعه، نوبختی

- الملل و النحل، شهرستانی

- الفصل فی الملل و الاهواء و النحل، ابن حزم

- الفرق بین الفرق، بغدادی

- مقالات الاسلامیین، اشعری

- التنبيه و الرد علی اهل الاهواء و البدع، ملطی

- مدخل‌های ذی ربط در دایرة المعارف‌ها به ویژه دایرة المعارف بزرگ اسلامی و دانشنامه جهان اسلام

- التبصیر فی الدین، اسفراینی

- تبصرة العوام، حسنی رازی

- الصواعق المحرقة، ابن حجر هیثمی

- دبستان مذاهب، کشمیری

- فرهنگ فرق اسلامی، مشکور

- تاریخ شیعه و فرقه‌های اسلام تا قرن چهارم، مشکور

- تاریخ فرق اسلامی، محمد نجمی زنجانی

- کتاب "Shiism: Doctrines, Thought and Spirituality" با ویراستاری سیدحسین نصر، فصل‌های ۶ و ۸ و ۹

- مشعشعیان در تاریخ تشیع، محمدعلی رنجبر، تهران: آگه، ۱۳۸۲

- نشأة الفكر الفلسفی فی الاسلام، ج ۲، سامی النشار

- مذاهب الاسلامیین، ج ۲، عبدالرحمان بدوی

شیعه در جهان امروز

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: جامعه‌شناسی شیعیان

تعداد ساعت: ۳۲

نوع واحد: نظری

شماره درس:

تعداد واحد: ۲ واحد

پیش‌نیاز:

۲. هدف درس:

شناخت کلیاتی از زندگی سیاسی - اجتماعی شیعیان در جغرافیای مسکون.

۳. سرفصل:

- شیعه در جهان اسلام

- کشورهای که شیعه در آن در اکثریت است (ایران، عراق، لبنان، بحرین، آذربایجان، یمن)

- کشورهای که شیعه در آن در اقلیت‌اند (هند، افغانستان، پاکستان، عربستان، کویت، سوریه، ترکیه، مصر، عمان)

- شیعه در جهان غیر اسلام:

- اروپا

- آمریکا (آمریکای شمالی، آمریکای مرکزی، و آمریکای جنوبی)

- آفریقا (تانزانیا، کنیا و ...)

- آسیای دور (تایلند، چین و ...)

- اقیانوسیه (استرالیا، نیوزیلند)

- روسیه

- آئین‌ها و نمادهای مشترک شیعیان جهان

- برخی از مختصات چشمگیر فرهنگی هر یک از جمعیت‌های شیعی جهان

- مشکلات و مصائب داخلی شیعیان (نظیر قتل عام شیعیان هند و پاکستان، و به رسمیت شناخته نشدن و ...)

- مشکلات و آلام خارجی شیعیان (نظیر اشغال عراق، افغانستان، در معرض تهاجم بودن ایران و ...)

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز: امکانات نمایش فیلم و اسلاید و نقشه

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

- بازدید علمی:

- مطالعه شخصی: منابع جانبی

- تماشای فیلم، اسلاید، عکس، نقشه:

- پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم‌سال تحصیلی

- دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- جامعه‌شناسی شیعیان ایران، زیر نظر محمود تقی‌زاده داوری، مؤسسه شیعه‌شناسی

- شیعه در هند، عباس اطهر رضوی

- شیعه در مصر از عصر امام علی علیه السلام تا امام خمینی علیه السلام صالح الوردانی، مترجم قاسم مختاری

- شیعیان تانزانیا؛ دیروز و امروز، امیر بهرام عرب احمدی

- تشیع در هند، جان نورمن هالیستر

- التشیع بین جبل عامل و ایران، علی مروءة

- مشاهیر تشیع در افغانستان، عبدالمجید ناصری داودی

- جغرافیای تاریخی و انسانی شیعه در جهان اسلام، رسول جعفریان

- وضعیت مسلمانان استرالیا، ابوالقاسم خوشرو، مجله چشم‌انداز ارتباطات فرهنگی، دوره جدید، شماره یک

- تشیع در شبه قاره، اکبر ثبوت، کتاب ماه دین، ش ۶۸ و ۶۹

- تشیع در افغانستان، غلام یحیی حسینی، طلوع، شماره ۸ و ۹

دروس اختصاصی

تاریخ ائمه علیهم السلام (۱)

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: تاریخ تشیع

تعداد ساعت: ۳۲

نوع واحد: نظری

شماره درس:

تعداد واحد: ۲ واحد

پیش نیاز:

۲. هدف درس:

آشنایی تخصصی با تاریخ امامان شیعه از آغاز امامت امیرالمؤمنین علی علیه السلام تا پایان دوره امام صادق علیه السلام

۳. سرفصل:

- ماجرای سقیفه

- امیرالمؤمنین علی علیه السلام در عهد سه خلیفه نخست

- تحلیل حوادث ایام خلافت امیرالمؤمنین علی علیه السلام

- عوامل و پیامدهای صلح امام حسن علیه السلام

- امام حسن علیه السلام و امام حسین علیه السلام و تشیع در عصر خلافت معاویه

- عوامل و زمینه‌های وقوع حادثه کربلا

- شرح مختصر ماجرای عاشورا

- پیامدهای ماجرای کربلا با تکیه بر قیام‌های شیعی

- تحلیل مواضع سیاسی و فرهنگی امام سجاد علیه السلام

- زمینه‌ها، ابعاد و نتایج حرکت علمی امام باقر علیه السلام و امام صادق علیه السلام تا پایان عصر اموی

- تحلیل کلی وضعیت تشیع در شرق اسلامی تا پایان عصر اموی و آغاز دوره عباسیان

- موضع امام صادق علیه السلام نسبت به عباسیان

- تحلیل مواضع سیاسی و فرهنگی امام صادق علیه السلام، در عهد عباسیان

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

- بازدید علمی:

- مطالعه شخصی: منابع جانبی

- تماشای فیلم، اسلاید، عکس: حسب مورد از نقشه استفاده شود

- پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

- دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- الارشاد، مفید

- تشیع در مسیر تاریخ، سید حسین جعفری

- اثبات الوصیة، مسعودی

- شیعه در اسلام، سید محمد حسین طباطبایی

- مناقب، ابن شهر آشوب

- دیوان اشعار التشیع الی القرن الثالث

- شرح نهج البلاغة، ابن ابی الحدید

- تشییت الامامة، قاسم بن ابراهیم الرسی

- الاختصاص، شیخ مفید

- مقاتل الطالبیین، ابوالفرج الاصبهانی

- اعلام الوری، طبرسی

- الرسول و الشیعة، حسن سعید

- الفصول المهمة، ابن صبّاغ

- الغدیر، علامه امینی

- ینابیع المودة، القندوزی

- حیات فکری و سیاسی امامان شیعه علیهم السلام، رسول جعفریان

- الشیعة فی احادیث الفریقین، علی موحد ابطحی

- اصل الشیعة و اصولها، محمد حسین کاشف الغطاء

- صلح امام حسن، راضی آل یس، ترجمه سید علی خامنه‌ای

تاریخ ائمه علیهم السلام (۲)

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: تاریخ تشیع
تعداد ساعت: ۳۲
نوع واحد: نظری

شماره درس:
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش‌نیاز: تاریخ ائمه علیهم‌السلام (۱)

۲. هدف درس:

آشنایی تخصصی با تاریخ امامان شیعه از آغاز امامت امام کاظم علیه‌السلام تا پایان غیبت صغری

۳. سرفصل:

- تحلیل مواضع سیاسی و فرهنگی امام کاظم علیه‌السلام در عهد عباسیان
- تحلیل ماجرای ولایتعهدی امام رضا علیه‌السلام
- تحلیل وضعیت کلی شیعیان در شرق اسلامی در عصر اول عباسی
- مواضع و خطمشی امام جواد علیه‌السلام
- مواضع و خطمشی امام هادی علیه‌السلام
- مواضع و خطمشی امام حسن عسکری علیه‌السلام
- وضعیت کلی شیعه در شرق اسلامی در عصر غیبت صغری
- تحلیل کلی روش‌های فرهنگی و دعوت ائمه علیهم‌السلام
- تحلیل کلی رفتار سیاسی و اجتماعی ائمه علیهم‌السلام

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

- بازدید علمی:

- مطالعه شخصی: منابع جانبی

- تماشای فیلم، اسلاید، عکس: حسب مورد از نقشه استفاده شود

- پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

- دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸- گزیده منابع:

- کشف الغمة، اربلی

- مناقب آل ابی طالب، ابن شهر آشوب

- مدینه معجز الائمة الاثنی عشر، حر عاملی

- التشیع: نشأته... معالمه، هاشم موسوی

- الامامة و التبصرة من الحيرة، ابن بابویه

- شیعه و تشیع، محمد جواد مغنیه

- تاریخ الغیبة الصغری، سید محمد صدر

- الغیبة، شیخ طوسی

- اعلام الوری، طبرسی

- الارشاد، شیخ مفید

- تاریخ شیعه، مظفر

- کمال الدین و تمام النعمه، شیخ صدوق

- تاریخ عصر غیبت، مسعود پورسید آقایی

- سازمان وکالت و نقش آن در عصر ائمه علیهم السلام، محمدرضا جباری

تاریخ سیاسی شیعه (۱)

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: تاریخ تشیع
تعداد ساعت: ۳۲
نوع واحد: نظری

شماره درس:
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش نیاز:

۲. هدف درس:

آشنایی تحلیلی با گسترش و تحول سیاسی شیعیان از میانه قرن سوم تا حمله مغول

۳. سرفصل:

- چگونگی گسترش تشیع
- نگاهی کلی تحلیلی به قیام‌های شیعی در عصر عباسیان
- حوزه‌های اصلی پراکندگی تشیع: قم، آوه، بیهق، کاشان، ری، ...
- نگرشی بر اندیشه‌های سیاسی اندیشمندان شیعی: شیخ مفید، سید مرتضی، سید رضی ...
- حکومت‌ها و خاندان‌های حکومتگر شیعی: علویان طبرستان، دیلم و گیلان، آل حمدان، آل بویه، سادات طالبیه در قم، زیدیه یمن، بنی مزید، بنی عقیل، سادات علوی مکه و مدینه، قرامطه بحرین، فاطمیان، ادرسیان، بنی رسول یمن.

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز: امکانات نمایش فیلم و اسلاید

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

- بازدید علمی: از آثار تاریخی شیعی مربوط به دوره مورد بررسی

- مطالعه شخصی: منابع جانبی

- تماشای فیلم، اسلاید، عکس: حسب مورد

- پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

- دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به گزارش بازدید علمی و درصدی نیز به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸- گزیده منابع:

- تاریخ طبرستان، ابن اسفندیار	- تشیع در مسیر تاریخ، سیدحسین جعفری
- کتاب النقض، عبدالجلیل قزوینی رازی	- مجالس المؤمنین، شوشتری
- تاریخ اسماعیلیان در ایران، ولادیمیر ونا	- تاریخ الشیعة، مظفر
- اسماعیلیان در تاریخ، فرهاد دفتری	- التشیع و التصوف، الشیبی
- الفصول الفخریة، ابن عنبه	- همبستگی تشیع و تصوف، شهابی
- روضات الجنات، خوانساری	- تاریخ قم، حسن بن محمد قمی
- الشیعة و الدولة القومية فی العراق، حسن علوی	- الشیعة والحاکمون، مغنیه
- حقیقة الشیعة الاثنی عشریة، اسعد وحید القاسم	- التشیع: نشوؤه، مراحلہ، مقومانه، الغریفی
- مقاتل الطالبیین، ابوالفرج اصفهانی	- تذکره علمای امامیه پاکستان، حسن عارف تقوی
- تشیع در خراسان عهد تیموریان، عبدالمجید ناصری داوودی	- احزاب المعارضة السیاسیة الدینیة، ولهاوزن
- منابع مربوط به آل بویه، سرمداران، و ...	- تاریخ تشیع در ایران، رسول جعفریان

تاریخ سیاسی شیعه (۲)

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: تاریخ تشیع

تعداد ساعت: ۳۲

نوع واحد: نظری

شماره درس:

تعداد واحد: ۲ واحد

پیش‌نیاز: تاریخ سیاسی شیعه (۱)

۲. هدف درس: آشنایی تحلیلی با تحول و حیات سیاسی شیعیان از حمله مغول تا کنون

۳. سرفصل:

- تحلیل کلی وضعیت شیعیان در آستانه حمله مغول و سقوط بغداد به دست مغولان
- بررسی و نقد دیدگاه‌ها درباره نقش شیعه در سقوط بغداد
- نقش و نفوذ شیعه در دربار ایلخانان و پیامدهای آن
- خاندان‌های حکومتگر شیعی: مرعشیان، آل کیا، سربداران، سادات علوی مکه و مدینه، بهمنیان هند، امامان زیدی یمن، شروانشاهان قفقاز
- صفویه: عوامل و زمینه‌های روی کار آمدن، اقدامات و پیامدهای حکومت صفویه
- تشیع در قلمرو خلافت عثمانی
- نگرشی بر اندیشه‌های سیاسی اندیشمندان شیعی: خواجه نصیرالدین طوسی، محقق کرکی و ...
- حیات سیاسی عالمان شیعه مشروطه و پس از آن: نهضت مشروطیت، جنبش ملی کردن نفت، انقلاب اسلامی
- تأثیر انقلاب اسلامی بر حیات فرهنگی و سیاسی تشیع

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز: امکانات نمایش فیلم و اسلاید

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

- بازدید علمی: از آثار تاریخی شیعی مربوط به دوره مورد بررسی

- مطالعه شخصی: منابع جانبی

- تماشای فیلم، اسلاید، عکس: حسب مورد

- پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

- دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به گزارش بازدید علمی و درصدی نیز به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- تاریخ الشيعة، مظفر

- تشیع و مشروطیت، عبدالهادی حائری

- تذکره الملوک، با حواشی مینورسکی

- نقش روحانیت در مشروطیت، حامد الگار

- فصول من تاریخ الشيعة فی لبنان، علی زین

- مطلع الشمس، اعتماد السلطنه

- حلب و التشیع، ابراهیم نصر

- تشیع: مقاومت و انقلاب، کنفرانس تل آویو، ۱۹۸۴

- نهضت‌های اسلامی در صد سال اخیر، مطهری

- موسوعة العتبات المقدسة

- التشیع بین جبل عامل و ایران، علی مروه

- التأسيس لتاریخ الشيعة فی لبنان، جعفر المهاجر

- تشیع: سیری در فرهنگ و تاریخ، دائرة المعارف تشیع

- الهجرة العاملة الى ایران، جعفر المهاجر

- سیری در تاریخ تشیع، داود الهامی

- تاریخ تشیع در ایران، جعفریان

- شیعه در هند، عباس اطهر رضوی

- نهضت اسلامی شیعیان عراق، جويس ویلی

- تشیع در هند، هالیستر

- جهادیه، محمدحسن کاووسی عراقی

تاریخ علم و آموزش (علوم عقلی و نقلی و حوزه‌های علمیه)

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: تاریخ تشیع
تعداد ساعت: ۶۶
نوع واحد: نظری

شماره درس:
تعداد واحد: ۴ واحد
پیش نیاز:

۲. هدف درس: آشنایی تحلیلی با جایگاه، سازمان، اهداف، روش‌ها و سیر تحول آموزش‌های شیعی و نقش دانشمندان شیعه در گسترش علوم گوناگون اسلامی و آشنایی با تاریخ حوزه‌های علمیه شیعی

۳. سرفصل:

- علم و علم‌آموزی
- آموزش‌های شیعی در عصر حضور ائمه علیهم‌السلام
- معرفی نهادهای آموزشی شیعه و دیگر امکانات آموزشی مانند مساجد، مدارس، کتابخانه‌ها و...
- تشکیلات و نظام آموزشی
- مراحل آموزشی
- روش‌های تدریس
- کتاب‌های درسی
- وسایل و تدارکات تحصیل
- اجازه‌نامه‌ها
- القاب
- تحلیل سیر تحول آموزش‌های شیعی در تاریخ اسلام
- نقش شیعیان در گسترش علوم نقلی همراه با معرفی دانشمندان برجسته و آثار علمی آنان در زمینه فقه، حدیث، تفسیر، رجال، تاریخ، علوم قرآنی و...
- نقش شیعیان در گسترش علوم عقلی و محض همراه با معرفی چند دانشمند برجسته و آثار علمی آنان در زمینه کلام، فلسف، منطق، عرفان نظری، اصول فقه، نجوم، ریاضی، پزشکی، شیمی و...
- آشنایی با تاریخ حوزه‌های علمیه شیعه (قم، نجف، حله، بغداد، مشهد، اصفهان و...) و نقش آن‌ها در پیشبرد علوم نقلی و عقلی

۵. تدارکات مورد نیاز: امکانات نمایش فیلم و اسلاید

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

- بازدید علمی: از یک نهاد آموزشی سنتی شیعی بازدید به عمل آید

- مطالعه شخصی: منابع جانبی

- تماشای فیلم، اسلاید، عکس: حسب مورد

- پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

- دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

درصدی از نمره مقاله پژوهشی و درصدی نیز به گزارش بازدید علمی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- تاریخ دانشگاه‌های بزرگ اسلامی، غنیمه

- مدارس نظامیه، دکتر کسای

- تاریخ التریبه عند الامامیه و...، عبدالله فیاض

- منیه المرید، شهید ثانی

- گزارشی از سابقه تاریخی و اوضاع کنونی حوزه علمیه مشهد، سیدعلی خامنه‌ای

- آداب المتعلمین، منسوب به خواجه نصیرالدین طوسی

- شیوه‌های تحصیل و تدریس در حوزه‌های علمیه، محمدعلی رضائی اصفهانی

- پژوهشی در نظام طلبگی، مهدی ضوابطی

- نهادهای آموزشی در عصر صفویه، گلشنی

- تأسیس الشیعه، صدر

- دانش مسلمین، حکیمی

- الذریعه (بخش اجازات)، شیخ آقا بزرگ

- بحار الانوار، مجلدات مربوط به اجازات، علامه مجلسی

- گذشته، حال و آینده حوزه در نگاه رهبری

- سیر حوزه‌های علمیه شیعه، لطف الله صافی گلپایگانی

- الحوزه العلمیه فی النجف الاشرف، سیدمحمد غروی

- کشف الحجب و الاستار، الکتوری

- تاریخ علوم عقلی در اسلام، ذبیح‌الله صفا

- سه حکیم مسلمان، نصر

- معجم مؤلفی الشیعه، امینی

- مصطفی المقال، آقا بزرگ تهرانی

- طبقات اعلام الشیعه، آقا بزرگ تهرانی

- ریحانه الادب، مدرس خیابانی

- آشنائی با حوزه‌های علمیه شیعه در طول تاریخ، سید حجت موحد ابطحی

- درآمدی جامعه شناختی بر شکل‌گیری سازمان روحانیت، محمد علی اخلاقی

- حوزه‌های علمیه شیعه در گستره جهان، علی رضا سید کباری

- مأخذشناسی نظام تعلیم و تربیت روحانیت، محمد نوری

- کتاب *Shiism Doctrines, Thought, and Spirituality* با ویراستاری سیدحسین نصر، فصل‌های ۲۱ تا ۲۶

شیعه در آثار مستشرقان

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: تاریخ تشیع
تعداد ساعت: ۳۲
نوع واحد: نظری

شماره درس:
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش نیاز:

۲. هدف درس:

آشنایی انتقادی با مستشرقان و بررسی نوع رویکرد آنها به مطالعات شیعی

۳. سرفصل:

- تعریف شرق‌شناسی، اسلام‌شناسی و مطالعات اسلامی
- بحثی کلی دربارهٔ پیدایش و سیر تحول اسلام‌شناسی در غرب
- بحثی کلی دربارهٔ انگیزه‌ها و ابعاد و روش‌های اسلام‌شناسی در غرب
- بررسی و نقد آثار مستشرقان دربارهٔ تشیع، مانند:

- گلدزیهر

- ولهاوزن

- برنارد لويس

- مکدر موت

- ویلفرد مادلونگ

- مدخل‌های ذی‌ربط در *Encyclopedia of Islam, New Edition*

- تأثیر حضور مسلمانان و شیعیان در مراکز علمی غرب بر مطالعات شیعی

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

- بازدید علمی:

- مطالعه شخصی: منابع جانبی

- تماشای فیلم، اسلاید، عکس:

- پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

- دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- موسوعة المستشرقين، بدوی

- الدراسات العربية و الاسلامية في ألمانيا في القرن العشرين

- قراءة جديدة في تاريخ الاستشراق، عبدالرحيم حسن

- من زلّات المستشرقين، حمودة

- لا استشراق و الخلفية الفكرية للصراع الحضاري، زقزوق

- آراء فلاسفة و عباقره الغرب في الاسلام، زكريا

- الاستشراق و المستشرقون: مالهم و ما عليهم، السباعي

- الاستشراق، ادوارد سعيد

- تاريخ الدراسات العربية في فرنسا، مقداد

- المستشرقون و مصادر التشريع، النشمي

- مقدمة في دراسة جهود الترجمة من العربية الى الفرنسية، خضير

- مستشرقان و علامه مجلسي، تدين

- شناخت شيعه، حكيمي

- شيخ طوسي و خاورشناسان، عطبه

- اسلام از دريچه چشم مسيحيان، مينوي

- مطالعات اسلامي در غرب، محسن الويري

- آريبري و جهان اسلام، حائري

زبان انگلیسی تخصصی (۱)

۱. مشخصات درس:

شماره درس: _____
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش‌نیاز: _____
حیطه آموزشی: زبان
تعداد ساعت: ۳۲
نوع واحد: نظری و عملی

۲. هدف درس:

آماده ساختن دانشجو برای بهره‌گیری از منابع انگلیسی مربوط به رشته تحصیلی.

۳. سرفصل:

- خواندن و درک مطلب و توجه به نکات مهم دستوری در متون برگزیده

۴. شیوه آموزش: روش کارگاهی

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

- بازدید علمی:

- مطالعه شخصی

- تماشای فیلم، اسلاید، عکس:

- پژوهش: پیش مطالعه درسنامه و یافتن واژه‌های دشوار (یک ترجمه به عنوان تکلیف به دانشجو واگذار شود)

- دیگر موارد: ترجمه چندین مقاله در زمینه تاریخ تشیع از انگلیسی به فارسی. تماشا و پیاده کردن فیلم‌ها یا برنامه‌هایی در موضوع تاریخ تشیع که به کمک مرکز خدمات رسانه‌ای دانشگاه و همچنین استاد مربوطه تهیه و پیشنهاد می‌شود.

۷. روش آزمون: - روش مرسوم با تکیه بر درک مطلب و ترجمه

- درصدی از نمره به تکلیف واگذار شده از سوی استاد اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- فصل اول و سوم کتاب *The origins and Early Development of Shi'a Islam* تألیف S.H.M. Jafri

- *Shiism, Resistance, and Revolution*

- *An Introduction to Shi'i Islam* تألیف Moojan Momen از انتشارات دانشگاه ییل

- گزیده مقالات کوتاه از *Encyclopedia of Islam, New Edition*

- مقاله «تاریخ و تاریخ نگاران» تألیف Claude Cahen از کتاب:

Religion, Learning and Science in the Abbasid Period

- *Shi'ism: Doctrines, Thought, and Spirituality* از سید حسین نصر

- *Expectation of the millennium: Shi'ism in History* از سید حسین نصر

زبان انگلیسی تخصصی (۲)

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: زبان
تعداد ساعت: ۳۲
نوع واحد: نظری و عملی

شماره درس:
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش‌نیاز: زبان انگلیسی تخصصی (۱)

۲. هدف درس:

آماده ساختن دانشجو برای بهره‌گیری بیشتر از منابع انگلیسی مربوط به رشته تحصیلی.

۳. سرفصل:

- خواندن و درک مطلب و توجه به نکات مهم دستوری در متون برگزیده.

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

- بازدید علمی:

- مطالعه شخصی:

- تماشای فیلم، اسلاید، عکس:

پژوهش: پیش مطالعه درسنامه و یافتن واژه‌های دشوار (یک ترجمه به عنوان تکلیف به دانشجو واگذار شود)

دیگر موارد: ترجمه چندین مقاله در زمینه تاریخ تشیع از انگلیسی به فارسی. تماشا و پیاده کردن فیلم‌ها یا برنامه‌هایی در موضوع تاریخ تشیع که به کمک مرکز خدمات رسانه‌ای دانشگاه و همچنین استاد مربوطه تهیه و پیشنهاد می‌شود.

۷. روش آزمون: - روش مرسوم با تکیه بر درک مطلب و ترجمه.
- درصدی از نمره به تکلیف واگذار شده از سوی استاد اختصاص یابد.

۸- گزیده منابع:

۱. مقاله «بیت المال» از *Encyclopedia of Islam, New Edition*

۲. بخش پایانی مقاله «اندلس» و نیز مقاله «عربیت» *Arabiyya* از دایرة المعارف اسلام

۳. مقاله «ایران» بخش تاریخ ایران از *Encyclopedia of Islam, New Edition*

۴. مقاله «محمد» تألیف موتگمری وات از کتاب *The Cambridge History of Islam*

۵. مقاله «دوران شکوفایی و انحطاط امپراطوری» تألیف Halil Inalcik از تاریخ اسلام کمبریج

۶. منابع مذکور از سیدحسین نصر در درس قبل.

پایان نامه تحصیلی

۱. مشخصات درس:

شماره درس:

حیطه آموزشی: مهارت‌های ویژه پژوهشی

تعداد واحد: ۴ واحد

تعداد ساعت:

نوع واحد: نظری

پیش نیاز:

۲. هدف درس: به کار بستن توان پژوهشی و اندوخته علمی دانشجو برای ارائه اثری نو درباره تاریخ تشیع

۳. سرفصل:

۴. شیوه آموزش: استاد راهنما در ساعات معین و در طول دوره نگارش پایان نامه بر فعالیت دانشجو نظارت خواهد داشت و دانشجو ملزم است شیوه نامه اداره تحصیلات تکمیلی دانشگاه قم را به دقت رعایت کند.

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

- بازدید علمی:

- مطالعه شخصی:

- تماشای فیلم، اسلاید، عکس:

- پژوهش:

- دیگر موارد:

۷. روش آزمون: برگزاری جلسه دفاعیه به روش مرسوم و مطابق مقررات و آیین نامه های موجود

۸. گزیده منابع:

فصل پنجم

سرفصل دروس گرایش جامعه‌شناسی

- سرفصل دروس پیش‌نیاز
- سرفصل دروس مشترک
- سرفصل دروس اختصاصی

دروس جبرانی (پیش نیاز)

مبانی جامعه‌شناسی - مفاهیم اساسی (۱)

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی:
تعداد ساعت: ۳۲
نوع واحد: نظری

شماره درس:
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش نیاز:

۲. هدف درس:

آشنایی دانشجویان با مفاهیم اساسی جامعه‌شناسی و درک و تجزیه و تحلیل مسائل اجتماعی.

۳. سرفصل:

- تعاریف مختلف جامعه‌شناسی و نظریه‌های انتقادی به این تعاریف
- جایگاه جامعه‌شناسی در علوم انسانی
- تاریخچه پیدایش علوم اجتماعی در کشورهای اسلامی و غربی
- گروه اجتماعی
- ارزش‌های اجتماعی
- هنجارهای اجتماعی (قوانین، آداب، عادت‌ها و عرف‌ها)
- نماد
- تضاد در هنجارها (نظریات مرتن و نظریات دورکهایم در باب آن دو)
- نقش و منزلت اجتماعی
- عمل اجتماعی
- معنای عمل (در قالب جامعه‌شناسی دورکهایم، وبر، کنت)
- فرهنگ
- اجتماعی‌پذیری، جامعه‌پذیری، فرهنگ‌پذیری
- سازمان و نهاد اجتماعی

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی:

مطالعه شخصی: مطالعه منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید و عکس: در صورت نیاز

پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- مفاهیم و کاربردهای جامعه‌شناسی، جاناتان ترنر، ترجمه محمد فولادی و محمد عزیز بختیاری، انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی علیه السلام.

- جامعه‌شناسی، آنتونی گیدنز، ترجمه منوچهر صبوری، نشر نی.

- درآمدی بر جامعه، یان رابرتسون، ترجمه حسین بهروان، انتشارات آستان قدس رضوی.

- زمینه جامعه‌شناسی، اگبرن و نیم کف، ترجمه و اقتباس امیر حسین آریان‌پور، شرکت کتاب‌های جیبی.

- ده پرسش از دیدگاه جامعه‌شناسی، جوئل شارون، ترجمه منوچهر صبوری، نشر نی.

- جامعه‌شناسی، تی. بی. باتامور، ترجمه سیدحسن منصور و سیدحسن حسینی کلجاهی، شرکت کتاب‌های جیبی.

- مبانی جامعه‌شناسی، بروس کوئن، ترجمه غلام‌عباس توسلی و رضا فاضل، سمت.

- مبانی جامعه‌شناسی، هانری مندراس و ژرژ گوروچ، ترجمه باقر پرهام، نشر امیرکبیر.

- مبانی جامعه‌شناسی، عبدالحسین نیک‌گهر، نشر رایزن.

- جامعه‌شناسی، ساموئل کنیگ، ترجمه مشفق همدانی، نشر سیمرغ.

مبانی جامعه‌شناسی - مفاهیم اساسی (۲)

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی:
تعداد ساعت: ۳۲
نوع واحد: نظری

شماره درس:
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش نیاز: مبانی جامعه‌شناسی - مفاهیم اساسی (۱)

۲. هدف درس:

آشنا ساختن دانشجویان با کلیات و مبانی جامعه‌شناسی و ارتباط آن با سایر رشته‌های نزدیک به گونه‌ای که دانشجو در عین آشنایی، به نقد و تحلیل آن‌ها بپردازد و مسائلی را که در محیط فرهنگی اجتماعی ایران و کشورهای اسلامی قابل استفاده است، مورد بهره‌برداری قرار دهد.

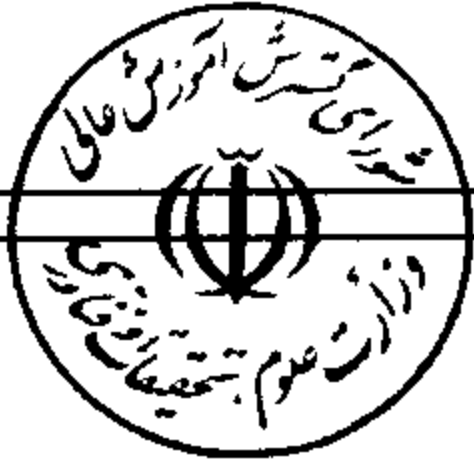
۳. سرفصل:

الف: مبادی

- روش‌های معمول در تحقیقات جامعه‌شناختی (روش‌های کمی و کیفی)
- شیوه‌های معمول تحقیقات اجتماعی در ایران
- کاربرد و ضرورت جامعه‌شناسی در ایران و جهان اسلام
- ب: فرد و جامعه
 - تعریف جامعه
 - مکتب اصالت فرد و مکتب اصالت جمع
 - نظریات پدیدارشناسی
 - روان‌شناسی اجتماعی و جامعه‌شناسی
 - دیدگاه اسلام در مورد فرد و جامعه
 - نابرابری‌های اجتماعی و علل آن
 - انواع جوامع (سرمایه‌داری، سوسیالیستی و جوامع در حال توسعه و توسعه‌نیافته)
 - ساختار جامعه ایران (شهری، روستایی و عشایر)
 - طبقه و قشربندی (آراء مارکس، یاره‌تر، سی رانت میلز، اریک آلین رانت، وبر)
 - تحرک اجتماعی (آراء سوروکین، لاروک، مارکس، دیویس) و نظریات کارکردگرایانه
 - فقر (دیدگاه کارکردگرایانه، دیدگاه مارکس، نظریات Town Send)
 - قدرت و سیاست (تئوری‌های توزیع و انتشار قدرت)
 - احزاب، گروه‌های فشار، گروه‌های ذی نفع
 - بروکراسی و سازمان‌ها، دموکراسی
 - جنسیت (Gender) و نژاد
 - نهاد خانواده و نهاد مذهب
 - انقلاب و تغییر اجتماعی

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم.

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی:

مطالعه شخصی: مطالعه منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید و عکس: در صورت نیاز

پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

- در صدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

منابع مذکور در درس قبلی.

نظریه‌های جامعه‌شناسی (۱)

۱. مشخصات درس:

شماره درس: ۲ واحد
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش نیاز: مبانی جامعه‌شناسی - مفاهیم اساسی (۲)
حیطه آموزشی: نوع واحد: نظری
تعداد ساعت: ۳۲

۲. هدف درس:

آشنایی با کلیات تفکر اجتماعی و صاحب‌نظران و آثار معروف ایشان در حدی که درک تئوری‌ها و نظریه‌ها را آسان سازد و به نحوی به تتبع و تحقیق جامعه‌شناسانه کمک کند.

۳. سرفصل:

الف. سیر اندیشه اجتماعی ماقبل تجدد و مابعد تجدد

۱. تاریخ تفکر اجتماعی در جهان:

- عصر قدیم

- تفکر اجتماعی در کشورهای بزرگ قدیم (چین، هند، یونان، ایران)

- عصر اسلام و متفکران اجتماعی بزرگ مسلمان (ابونصر فارابی، ابوریحان بیرونی، ابن‌خلدون، ابوجعفر مسعودی، خواجه

نصیر طوسی)

۲. تفکر اجتماعی و سیاسی از رنسانس به بعد در اروپا:

- قرون وسطای اروپا

- عصر رنسانس (صاحب‌نظران سیاسی و نقد افکار آنها)

۳. فلسفه اجتماعی:

- یوتوپایی

- رئالیست

۴. فلسفه تاریخ و تحول آن

- نقد فلسفه تاریخ از دیدگاه جامعه‌شناسی

ب. پیشگامان جامعه‌شناسی جدید

- ابن‌خلدون

- مونتسکیو

- روسو

- توکویل

ج: بنیان‌گذاران جامعه‌شناسی جدید

- آگوست کنت

- کارل مارکس

- امیل دورکهایم

- ماکس وبر

د: توسعه جامعه‌شناسی در فرانسه

ه: جامعه‌شناسی در آلمان

و: جامعه‌شناسی در آمریکا

ز: از تاریخچه تا نظریه‌های عمومی

ل: میزان بسط و توسعه این رشته در ایران

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی:

مطالعه شخصی: مطالعه منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید و عکس: در صورت نیاز

پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

دیگر موارد:

۷. روش آزمون:

- روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد

۸. گزیده منابع:

- مراحل اساسی اندیشه در جامعه‌شناسی، ریمون آرون، ترجمه باقر پرهام، انتشارات آموزش انقلاب اسلامی.
- نظریه‌های جامعه‌شناسی در دوران معاصر، جورج ریتزر، ترجمه محسن ثلاثی، انتشارات علمی.
- نظریه‌های جامعه‌شناختی، جورج ریتزر، ترجمه محمدصادق مهدوی، دانشگاه شهید بهشتی.
- نظریه اجتماعی مدرن از پارسونز تا هابرماس، یان کرایب، ترجمه عباس مخبر، نشر آگاه.
- زندگی و اندیشه بزرگان جامعه‌شناسی، لوئیس کوزر، ترجمه محسن ثلاثی، انتشارات علمی.
- نظریه‌های جامعه‌شناسی، تقی آزاد ارمکی، انتشارات سروش.
- نظریه‌های جامعه‌شناسی، غلام عباس توسلی، سمت.
- پیدایش نظریه‌های جامعه‌شناسی، غلامرضا جمشیدیه، انتشارات دانشگاه تهران.

نظریه‌های جامعه‌شناسی (۲)

۱. مشخصات درس:

شماره درس: ۲
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش نیاز: نظریه‌های جامعه‌شناسی (۱)
حیطه آموزشی: ۳۲
تعداد ساعت: ۳۲
نوع واحد: نظری

۲. هدف درس:

شناخت مکاتب و نظام‌های اجتماعی به صورت مقایسه‌ای و نقد و بررسی آنها

۳. سرفصل:

- نظریه ساخت‌گرایی
- نظریه کارکردگرایی و شاخه‌های آن
- نظریه کشمکش و شاخه‌های آن
- نظریه کنش متقابل نمادین
- نظریه پدیدارشناسی
- ریشه‌های تاریخی، اصول شناخت، جهان‌بینی و پیش‌فرض‌های هر یک از بینش‌ها و نقد جامع و تطبیقی آنها

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی:

مطالعه شخصی:

تماشای فیلم، اسلاید و عکس:

پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

دیگر موارد:

۷. روش آزمون:

- روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- منابع مذکور در درس قبل.

روش تحقیق نظری و عملی

۱. مشخصات درس:

شماره درس: ۳
تعداد واحد: ۳ واحد
پیش نیاز: آمار در علوم اجتماعی

حیطه آموزشی:
تعداد ساعت: ۳۲ ساعت نظری و ۱۶ ساعت عملی
نوع واحد: نظری ۲ واحد - عملی ۱ واحد

۲. هدف درس:

آشنایی با مفاهیم و روش‌های ضروری تحقیق به گونه‌ای که دانشجوی پس از گذراندن این درس بتواند در عین برخورداری از بیطرفی و صداقت علمی اقدام به تحقیق در حوزه‌های مورد نظر کند.

۳. سرفصل:

- علم - جامعه‌شناسی - روش
- تاریخچه روش‌های علوم اجتماعی
- دیدگاه‌های روش‌شناسانه در علوم اجتماعی:
 - الف. تجربه‌گرایی دیالکتیکی انتقادی (مکتب فرانکفورت)
 - ب. عقل‌گرایی انتقادی (پوپر)
 - ج. قانون استنباطی (ماکس وبر)
- اهمیت روش در پژوهش‌های علمی
- انواع روش‌های تحقیق
 - روش اسنادی
 - روش بررسی
 - روش آزمایش
 - روش میدانی
 - تحلیل محتوا
- مراحل مختلف فعالیت‌های پژوهشی
- شیوه تدوین طرح تحقیق
- شیوه‌های منبع‌شناسی
- نحوه استخراج اطلاعات
- چگونگی تنظیم و سازمان‌دهی داده‌ها
- چگونگی تهیه گزارش تحقیق
- تئوری‌سازی در علوم اجتماعی (انواع تعاریف - تعریف علمی متغیرها، ساختن معرّف‌های مناسب برای متغیرها)
- روش پیمایش
- سنجش (سطوح سنجش، طیف‌بندی)
- روش پرس و جو (انواع، روش طرح سؤال، طرز تنظیم و ساخت پرسش‌نامه)
- نمونه‌گیری (تعیین حجم نمونه، انواع شیوه‌های نمونه‌گیری)
- استخراج (آمادگی یافته‌ها برای استخراج با رایانه - جداول یک بعدی و جداول دو بعدی - آزمون جداول دو بعدی)
- شاخص‌سازی
- طیف‌ها
- گروه‌سنجی
- اعتبار و پایایی
- تهیه گزارش
- در بخش عملی می‌بایست یک مسأله از سوی دانشجویان به صورت جمعی یا فردی و راهنمایی استاد به صورت عملی بررسی و مراحل ذکر شده در عمل تمرین شود.

۴. شیوه آموزش: روش کارگاهی

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی:

مطالعه شخصی: مطالعه منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید و عکس:

پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

درصدی از نرمة به حضور فعال در کارگاه‌های تحقیقاتی و مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- روش‌های تحقیق در علوم اجتماعی، باقر ساروخانی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.

- کندوکاوها و پنداشته‌ها: مقدمه‌ای بر روش‌های شناخت جامعه و تحقیقات اجتماعی، فرامرز رفیع‌پور، شرکت سهامی انتشار.

- روش تحقیق در علوم اجتماعی (نظری و عملی)، ریمون کیوی - لوک وان کامپنهود، ترجمه عبدالحسین نیک‌گهر، فرهنگ معاصر.

- روش تحقیق، ج. کالتون - س. ک. موزر، ترجمه کاظم ایزدی، کیهان.

- روش‌های تحقیق در علوم اجتماعی، ارل بی، ترجمه رضا فاضل، سمت.

- همایش در علوم اجتماعی، دواس، ترجمه هوشنگ ناییبی.

- روش‌های پژوهش در علوم اجتماعی، چاوا فرانکفورت، دیوید نچاس، مترجمین فاضل لاریجانی و رضا فاضلی.

- روش‌های تحقیق در تعلیم و تربیت، دانا لداری و ... مترجمین وزگن سرکسیان و ...

- روش‌های کاربردی تحقیق، مصطفی ازکیا و علیرضا دربان آستانه.

- نحوه انجام تحقیقات اجتماعی، مهدی طالبی.

- تبیین در علوم اجتماعی، دانیل لیستل، ترجمه عبدالکریم سروش.

آمار عمومی و آمار در علوم اجتماعی

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی:
تعداد ساعت: ۴۸
نوع واحد: نظری

شماره درس:
تعداد واحد: ۳ واحد
پیش نیاز:

۲. هدف درس:

آشنایی با مفاهیم علم آمار، اهمیت و کاربرد آن، اصول استنتاج آماری، ایجاد توانایی در تحلیل تفسیر داده‌ها در تحقیقات اجتماعی و کسب مهارت در قضاوت‌های علمی.

۳. سرفصل:

الف: آمار عمومی

- تعاریف، اصول و مفاهیم اولیه آمار
- اهمیت و کاربرد آمار در علوم اجتماعی
- جمع‌آوری، ثبت و ضبط داده‌ها
- تنظیم و سازماندهی داده‌ها
- جدول‌های آماری (ساده و رده‌بندی شده)
- نمودارهای آماری (ستونی، دایره‌ای و هیسنوگرام)
- تابع فراوانی و تابع توزیع
- نمودار فراوانی و نمودار توزیع
- نمونه‌گیری و سرشماری
- جدول اعداد تصادفی
- پارامترهای آماری (میانگین، مد، میانه، واریانس و انحراف معیار)
- ضریب همبستگی (اندازه‌ای و رتبه‌ای پیرسن و اسپیرمن)

ب: آمار در علوم اجتماعی

- احتمالات (تعاریف اولیه، ضرب و جمع احتمالات، احتمالات مشروط قانون بیس)
- متغیر تصادفی، تابع توزیع، تابع احتمال
- قانون اعداد بزرگ و قضیه حد مرکزی
- امید ریاضی، پارامترهای آماری
- توزیع‌های معیار (توزیع یک‌نواخت، دو جمله‌ای، پواسن، نمایی و کی دو)
- برآورد و اصول تخمین (برآورد نقطه‌ای و فاصله اطمینان)
- برآورد میانگین، برآورد نسبت، برآورد واریانس و ضریب همبستگی
- آزمون فرض (مقایسه میانگین‌ها - مقایسه نسبت‌ها و مقایسه واریانس‌ها)
- برازش تجربه و نظریه و تست استقلال (کاربرد توزیع کی دو)

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی:

مطالعه شخصی: منابع جنبی

تماشای فیلم، اسلاید و عکس:

پژوهش:

دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

۸. گزیده منابع:

- آمار در علوم اجتماعی با کاربرد نرم افزار + SPSS / PC در پژوهش‌های اجتماعی، علی ساعی، نشر جهاد دانشگاهی.
- مقدمه‌ای بر آمار در علوم اجتماعی، نورمن آر. کورتز، ترجمه حبیب‌الله تیموری.
- مقدمه‌ای بر آمار در علوم اجتماعی، کریم منصور فر.
- روش‌های آمار در روان‌شناسی و علوم تربیتی، علی دلاور.
- مفاهیم کاربردی آمار و احتمالات، کاوه عبدالله زاده و یحیی عبدالله زاده.
- مفاهیم و کاربردهای آماری، علیرضا طالعی.
- مقدمه‌ای بر احتمالات و آمار، هنری ال. آلدرو و ... عباسعلی زالی.

تغییرات اجتماعی

۱. مشخصات درس:

شماره درس: ۲ واحد
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش نیاز: مبانی جامعه‌شناسی - مفاهیم اساسی (۲)
حیطه آموزشی: نوع واحد: نظری
تعداد ساعت: ۳۲

۲. هدف درس:

آشنایی با عوامل و شرایط تغییرات اجتماعی و دینامیسم رشد و توسعه اجتماعی

۳. سرفصل:

- ۱- تعاریف و مفاهیم اولیه
- ۲- خصوصیات تغییرات و تحولات اجتماعی معاصر:
الف: استمرار در تحولات و تغییرات اجتماعی
ب: تئوری‌های جدید تا فونکسیونالیسم
- ۳- عمومیت دگرگونی تغییر:
الف: وسعت تغییر
ب: جهت‌گیری تغییر
- ۴- علل و شرایط تغییرات اجتماعی:
الف: عامل جمعیتی
ب: عامل تکنیکی
ج: زیربنای اقتصادی
د: ارزش‌های فرهنگی
ه: ایدئولوژی‌ها
و: تضادها و تناقض‌ها
- ۵- عوامل تغییرات اجتماعی:
الف: برگزیدگان
ب: جنبش‌های اجتماعی و گروه‌های فشار
- ۶- صنعتی شدن - توسعه و نوگرایی:
الف: مراحل رشد اقتصادی
ب: تغییرات اجتماعی
ج: تغییرات فرهنگی
د: نوگرایی و فرهنگ‌پذیری
- ۷- پویایی و جوامع صنعتی:
الف: جریان‌های تغییر مداوم
ب: هماهنگی و اختلاف بین جوامع صنعتی
- ۸- سنت و توسعه:
الف: اشکال مختلف توسعه نیافتگی
ب: رده‌بندی کشورهای توسعه نیافته
- ۹- سیستم استعماری و استعمارزدایی
الف: سیستم استعماری و خصوصیات آن
ب: سیستم استعماری و توسعه
ج: استعمارزدایی و جریان آن
- ۱۰- جریان‌های انقلابی:
الف: شرایط و عوامل انقلابات اجتماعی
ب: جامعه‌شناسی جریان‌های انقلابی

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی:

مطالعه شخصی: مطالعه منابع جنبی

تماشای فیلم، اسلاید و عکس:

پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- تغییرات اجتماعی، گی روشه، ترجمه منصور وثوقی، نشر نی.

- تغییرات اجتماعی و توسعه: مروری بر نظریات نوسازی، وابستگی و نظام جهانی، آلویی، ی. سو، ترجمه محمود حبیبی
مظاهری، پژوهشکده مطالعات راهبردی.

- دیدگاه‌های جامعه‌شناسی درباره تغییرات اجتماعی، دکتر مجید مساواتی آذر، ناشر: مؤلف.

- دیدگاه‌هایی درباره دگرگونی اجتماعی، رابرت، اچ لاور، ترجمه کاووس سیدامامی، مرکز نشر دانشگاهی.

دروس مشترک

منابع تفکر شیعی

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: معارف شیعی
تعداد ساعت: ۳۲
نوع واحد: نظری

شماره درس:
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش نیاز:

۲. هدف درس: آشنایی تحلیلی با منابع تفکر شیعی و تحلیل و بررسی آن‌ها و شناخت دقیق نحوه استفاده از آن‌ها.

۳. سرفصل:

- قرآن

- کیفیت نزول
- جمع آوری و تدوین
- تحریف قرآن
- حجیت ظواهر
- فهم قرآن
- آثار برجسته در حوزه علوم قرآن

- حدیث

- کیفیت تدوین احادیث نبوی
- اصول اربعه، کتب اربعه، کتب ثلاثه متأخر (بحار، وافى، وسایل)
- محدثان بزرگ
- درایة الحدیث
- انواع احادیث (ضعیف، قوی، مرسل و ...)

- عقل

- مفهوم عقل در کتاب و سنت
- حجیت عقل
- رابطه عقل و شرع
- عقل و عقلا یا عرف
- بررسی فتاوی مستند به عقل و سیر تاریخی کاربرد عقل در استنباط
- دیدگاه اصولی و اخباری در باب عقل

- اجماع

- مفهوم اجماع
- بررسی سیر تاریخی استناد به اجماع
- بررسی فتاوی مستند به اجماع

۴. شیوه آموزش: شیوه مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی:

- مطالعه شخصی: منابع جانبی

- تماشای فیلم، اسلاید، عکس

- پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

- دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸-گزیده منابع:

- کتاب "*Shiism: Doctrines, Thought, and Spirituality*" با ویراستاری سید حسین نصر، فصل‌های ۳ تا ۶، ۸ و

۱۰ تا ۱۷.

- مقاله «اجماع» و مقاله «اجتهاد» نوشته احمد پاکتچی در *دایرةالمعارف بزرگ اسلامی*، ج ۶.

- «دفاع از عقل شیعی»، یحیی محمد، کتاب ماه دین، شماره ۵۸ و ۵۹.

- «شیعه و تفکر عقلی»، کامل هاشمی، کتاب ماه دین، شماره ۵۸ و ۵۹.

- آموزش علوم قرآن، محمد هادی معرفت، ترجمه ابو محمد و کیلی، سازمان تبلیغات اسلامی.

امامت و ولایت

۱. مشخصات درس:

شماره درس: ۳
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش‌نیاز:
حیطه آموزشی: کلام شیعی
تعداد ساعت: ۳۲
نوع واحد: نظری

۲. هدف درس: شناخت مسأله امامت و ولایت از دیدگاه تشیع

۳. سرفصل:

- امامت

- امامت به معنای رهبری اجتماع، مرجعیت دینی، ولایت و ...
- امامت در قرآن
- بررسی کلامی مسأله امامت
- امامت از دیدگاه ائمه اطهار علیهم‌السلام
- ویژگی‌ها، اوصاف و شؤون امامت
- مسأله انتخاب و انتصاب و شورا
- اثبات امامت ائمه اثنی عشر
- حقوق متقابل امام و امت
- مهدویت

- ولایت

- مفهوم ریشه‌ای ولایت
- ولایت ولی خدا
- ولایت تشریحی و تکوینی
- انواع ولایت
- فردی
- ولایت در جامعه
- قلمرو و ابعاد ولایت
- ولایت طاغوت
- رابطه امامت و ولایت

۴. شیوه آموزش:

پیش مطالعه دانشجویان، توضیح استاد، بحث گروهی و پاسخ به سؤالات، پاسخ به شبهات اعتقادی دانشجویان (خارج از کلاس)

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی:

- مطالعه شخصی: پیش مطالعه مطالب درسی و مطالعه جانبی

- تماشای فیلم، اسلاید، عکس:

- پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

- موارد دیگر:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

- در صدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- تجرید العقائد، خواجه نصیرالدین طوسی

- کشف المراد، علامه حلی

- الالهیات، جعفر سبحانی

- گوهر مراد، لاهیجی

- امام شناسی، سید محمد حسین طهرانی

- راهنما شناسی، محمد تقی مصباح یزدی

- آثار استاد مطهری درباره امامت (مجلدات یک تا چهار از مجموعه آثار)

- الامامة والولاية في القرآن الكريم، علی اکبر موسوی یزدی و دیگران

- الامامة في الاسلام: أسس ومبادئ و واجبات، عبدالله بن عبدالمحسن طریقی

- بررسی مسائل کلی امامت، ابراهیم امینی

- امامت و ولایت در قرآن، عبدالحسین امینی

- نظام امامت و رهبری، لطف الله صافی گلپایگانی

- قضاء الفطرة في امامة العترة، محمد حسین نجفی

- ولایت و امامت، هادی نجفی

- ولایت، سید علی خامنه‌ای

- رهبری در تشیع، روح الله حسینیان

مفهوم و تاریخ پیدایش تشیع

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: تاریخ تشیع
تعداد ساعت: ۳۲
نوع واحد: نظری

شماره درس:
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش نیاز:

۲. هدف درس: آشنایی تحلیلی با مفهوم تشیع و بررسی نظریه‌ها درباره پیدایش آن

۳. سرفصل:

- مفهوم تشیع
- بررسی واژه شناختی
- بررسی اصطلاحی
- تعریف برگزیده
- حیطه‌های دلالت مفهومی تشیع
 - امامت
 - عصمت
 - ولایت
 - تشیع و سنت نبوی
- بررسی و نقد دیدگاه‌ها درباره پیدایش تشیع
 - بررسی دیدگاه قائل به پیدایش تشیع در عهد حیات پیامبر ﷺ
 - بررسی دیدگاه قائل به پیدایش تشیع در ماجرای سقیفه
 - بررسی دیدگاه قائل به پیدایش تشیع در خلافت امیرالمؤمنین علیؓ
 - بررسی دیدگاه قائل به پیدایش تشیع در پی ماجرای کربلا
 - بررسی دیدگاه قائل به پیدایش تشیع در عهد امامت امام صادق علیؓ
 - بررسی دیدگاه قائل به پیدایش تشیع در عصر آل بویه
- نقد نظریه پیدایش تشیع توسط ایرانیان
 - نقد افسانه عبدالله بن سبا
 - اهل بیت علیؓ در قرآن
 - مبانی فهم سیره ائمه علیؓ
 - ابعاد سیره ائمه علیؓ

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

- بازدید علمی:

- مطالعه شخصی: منابع جانبی

- تماشای فیلم، اسلاید، عکس:

- پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

- دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸- گزیده منابع:

- الرسول و الشيعة، حسن سعيد

- شيعة در اسلام، سيد محمد حسين طباطبائي

- تشيع در مسير تاريخ، سيد حسين جعفرى

- اصل الشيعة و اصولها، كاشف الغطاء

- عبدالله بن سبأ، سيد مرتضى عسكرى

- كتاب "Shiism: Doctrines, Thought and Spirituality" با ويراستارى سيد حسين نصر، فصل‌هاى ۱ و ۲

- نشأة الشيعة و التشيع، سيد محمد باقر صدر

- تشيع مولود طبيعى اسلام، سيد محمد باقر صدر

- تاريخ الامامية و اسلافهم من الشيعة، عبدالله فياض

- تاريخ شيعة، محمد حسين مظفر

فرق شیعه

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: تاریخ تشیع
تعداد ساعت: ۳۲
نوع واحد: نظری

شماره درس:
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش نیاز:

۲. هدف درس: شناخت زمینه‌های سیاسی و اجتماعی پیدایش فرق شیعی و مهمترین آنها

۳. سرفصل:

- تأثیر برداشت‌های مختلف از اندیشه امامت در پیدایش فرقه‌های شیعی
- فرق شیعه در عصر حضور امامان معصوم علیهم‌السلام و نحوه برخورد ائمه علیهم‌السلام با آن:
- کیسانیه و فرق وابسته
- زیدیه
- اسماعیلیه
- فرق خاص امامیه: واقفیه، فطحیه و غیره
- مهم‌ترین فرق شیعی در عصر غیبت باقی مانده در تاریخ
- اسماعیلیه (بهره‌ها - آقاخانیه): افکار، ادوار تاریخی (کمون، ظهور، ستر)، پراکندگی جغرافیایی، وضعیت کنونی دانشمندان
- زیدیه: افکار، تحول تاریخی، پراکندگی جغرافیایی، وضعیت کنونی
- غلات (نصیریان، علویان، خطابیّه، عجلیه): افکار، تحول تاریخی، پراکندگی جغرافیایی، وضعیت کنونی
- پسرخانیان
- حروفیه و بکتاشیه
- نقطویان
- شیخیه
- اهل حق (یارسان)
- تأثیر فکری و فرهنگی و سیاسی فرق شیعه بر حیات تشیع

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

- بازدید علمی:

- مطالعه شخصی:

- تماشای فیلم، اسلاید، عکس: حسب مورد از وضعیت کنونی زیدیه، اسماعیلیه و بهره‌ها فیلم و عکس نمایش داده شود

- پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم‌سال تحصیلی

- دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- المقالات و الفرق، اشعری

- فرق الشیعه، نوبختی

- الملل و النحل، شهرستانی

- الفصل فی الملل و الاهواء و النحل، ابن حزم

- الفرق بین الفرق، بغدادی

- مقالات الاسلامیین، اشعری

- التنبيه و الرد علی اهل الاهواء و البدع، ملطی

- مدخل‌های ذی ربط در دائرة المعارف‌ها به ویژه دایرة المعارف بزرگ اسلامی و دانشنامه جهان اسلام

- التبصیر فی الدین، اسفراینی

- تبصرة العوام، حسنی رازی

- الصواعق المحرقة، ابن حجر هیتمی

- دبستان مذاهب، کشمیری

- فرهنگ فرق اسلامی، مشکور

- تاریخ شیعه و فرقه‌های اسلام تا قرن چهارم، مشکور

- تاریخ فرق اسلامی، محمد نجمی زنجانی

- کتاب "Shiism: Doctrines, Thought and Spirituality" با ویراستاری سیدحسین نصر، فصل‌های ۶ و ۸ و ۹

- مشعشعیان در تاریخ تشیع، محمدعلی رنجبر، تهران: آگه، ۱۳۸۲

- نشأة الفكر الفلسفی فی الاسلام، ج ۲، سامی النشار

- مذاهب الاسلامیین، ج ۲، عبدالرحمان بدوی

شیعه در جهان امروز

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: جامعه‌شناسی شیعیان

تعداد ساعت: ۳۲

نوع واحد: نظری

شماره درس:

تعداد واحد: ۲ واحد

پیش‌نیاز:

۲. هدف درس: شناخت کلیاتی از زندگی سیاسی - اجتماعی شیعیان در جغرافیای مسکون.

۳. سرفصل:

- شیعه در جهان اسلام

- کشورهای که شیعه در آن در اکثریت است (ایران، عراق، لبنان، بحرین، آذربایجان، یمن)

- کشورهای که شیعه در آن در اقلیت‌اند (هند، افغانستان، پاکستان، عربستان، کویت، سوریه، ترکیه، مصر، عمان)

- شیعه در جهان غیر اسلام:

- اروپا

- آمریکا (آمریکای شمالی، آمریکای مرکزی، آمریکای جنوبی)

- آفریقا (تانزانیا، کنیا و ...)

- آسیای دور (تایلند، چین و ...)

- اقیانوسیه (استرالیا، نیوزیلند)

- روسیه

- آئین‌ها و نمادهای مشترک شیعیان جهان

- برخی از مختصات چشمگیر فرهنگی هر یک از جمعیت‌های شیعی جهان

- مشکلات و مصائب داخلی شیعیان (نظیر قتل عام شیعیان هند و پاکستان، و به رسمیت شناخته نشدن و ...)

- مشکلات و آلام خارجی شیعیان (نظیر اشغال عراق، افغانستان، در معرض تهاجم بودن ایران و ...)

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز: امکانات نمایش فیلم و اسلاید و نقشه

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

- بازدید علمی:

- مطالعه شخصی: منابع جانبی

- تماشای فیلم، اسلاید، عکس، نقشه:

- پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم‌سال تحصیلی

- دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- جامعه‌شناسی شیعیان ایران، زیر نظر محمود تقی‌زاده داوری، مؤسسه شیعه‌شناسی

- شیعه در هند، عباس اطهر رضوی

- شیعه در مصر از عصر امام علی علیه السلام تا امام خمینی علیه السلام صالح الوردانی، مترجم قاسم مختاری

- شیعیان تانزانیا؛ دیروز و امروز، امیر بهرام عرب احمدی

- تشیع در هند، جان نورمن هالیستر

- التشیع بین جبل عامل و ایران، علی مروءة

- مشاهیر تشیع در افغانستان، عبدالمجید ناصری داودی

- جغرافیای تاریخی و انسانی شیعه در جهان اسلام، رسول جعفریان

- وضعیت مسلمانان استرالیا، ابوالقاسم خوشرو، مجله چشم‌انداز ارتباطات فرهنگی، دوره جدید، شماره یک

- تشیع در شبه قاره، اکبر ثبوت، کتاب ماه دین، ش ۶۸ و ۶۹

- تشیع در افغانستان، غلام یحیی حسینی، طلوع، شماره ۸ و ۹

دروس اختصاصی

نهضت‌ها و جنبش‌های تاریخی شیعه

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: تاریخ تشیع
تعداد ساعت: ۳۲
نوع واحد: نظری

شماره درس:
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش نیاز:

۲. هدف درس:

آشنایی با نهضت‌ها و جنبش‌های شیعه در طول تاریخ آن، و تحلیل و ریشه‌یابی آن‌ها و آشنایی با دیدگاه‌های سیاسی مکتب تشیع.

۳. سرفصل:

الف: جنبش‌ها و نهضت‌های شیعی تا صفویان

- واقعه کربلا
- قیام مختار
- قیام علویان
- جنبش زیدیه
- اسماعیلیه
- ادریسیان
- حمدانیان
- فاطمیان
- بریدیان
- آل بویه
- دولت‌های علوی طبرستان
- دولت‌های علوی یمن
- سربداران
- مرعشیان
- کیاثیان
- مشعشیان
- حروفیه
- صفویه

ب: جنبش‌های ضد استعماری شیعیان در تاریخ معاصر

- نهضت تنباکو
- انقلاب مشروطه
- انقلاب ۱۹۲۰ عراق
- ملی شدن صنعت نفت در ایران
- انقلاب اسلامی ایران
- مقاومت شیعیان لبنان
- جنبش شیعیان عربستان
- جنبش شیعیان بحرین
- جنبش شیعیان پاکستان
- جنبش شیعیان افغانستان
- انتفاضه شیعیان عراق

ج: قیام سبز مهدوی و عصر ظهور

۴. شیوه آموزش: شیوه مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی:

مطالعه شخصی: مطالعه منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید و عکس:

پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

دیگر موارد:

۷. روش آزمون:

- شیوه مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- تاریخ سیاسی تشیع، روح الله حسینیان، مرکز اسناد انقلاب اسلامی

- قیام خونین شیعه در طول تاریخ، عبدالحمید اسلامی، ناشر مؤلف

- جنبش‌های شیعی در تاریخ اسلام، هاشم معروف الحسنی، ترجمه سید محمد صادق عارف، آستان قدس رضوی

- سیری در تاریخ تشیع، داود الهامی، انتشارات مکتب اسلام

- تاریخ الشیعة، محمد حسین المظفر، منشورات مکتبه بصیرتی

- تاریخ الشیعة، سلیمان ظاهر

- شیعه در تاریخ، محمد حسین زین عاملی، ترجمه محمدرضا عطائی، آستان قدس رضوی

- تشیع، سیری در فرهنگ و تاریخ تشیع، دائرة المعارف تشیع، فصل ۱۳، جنبش‌ها و دولت‌ها

- جهاد شیعه، سمیرة لیثی، ترجمه محمد حاجی تقی، انتشارات شیعه‌شناسی

- شیعه و زمامداران خودسر، محمد جواد مغنیه، ترجمه مصطفی زمانی

مردم‌شناسی شیعیان

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: جامعه‌شناسی شیعیان

تعداد ساعت: ۳۲

نوع واحد: نظری

شماره درس:

تعداد واحد: ۲ واحد

پیش نیاز:

۲. هدف درس: آشنایی تخصصی با کلیاتی از آئین‌ها، باورها، و نمادهای شیعی مشترک بین شیعیان جهان

۳. سرفصل:

- روش‌شناسی مردم‌شناسی
- زبان و ادبیات
- باورها و ارزش‌های فرهنگی
- آئین‌ها و مناسک شیعی (ملی، قومی و مذهبی):
 ۱. مراسم تاسوعا و عاشورا
 ۲. مراسم شب‌های قدر
 ۳. عید غدیر خم
 ۴. جشن‌های نیمه شعبان
 ۵. مراسم اعتکاف
 ۶. زیارت امامان و امامزادگان
- آداب و رسوم شیعیان (ملی، قومی و مذهبی)
- هنر شیعی در آئینه تاریخ و دوره معاصر (نقاشی، خطاطی، تذهیب، معماری، موسیقی و ...)
- الگوهای لباس و پوشش
- ابنیه و اماکن شیعی:
 ۱. بارگاه امامان و زیارتگاه‌ها و امامزاده‌ها
 ۲. قبرستان‌ها: وادی السلام، تخت فولاد، بقیع، شیخان
 ۳. مساجد منسوب به امامان: مسجد کوفه، مسجد جمکران، مسجد سهله، مسجد امام حسن عسکری
- شیوه‌های قومی و فولکلورهای شیعیان
- فرهنگ واقعی و فرهنگ آرمانی شیعه
- نقاط اشتراک و افتراق خرده‌فرهنگ‌های شیعی با فرهنگ حاکم بر کشور متبوع
- مردم‌شناسی خویشاوندی شیعیان
- سنت وقف، موقوفات موجود و مصارف و کاربردهای آن‌ها
- نماد و نشانه‌شناسی شیعی:
 ۱. مَهر و تربت امام حسین علیه السلام
 ۲. عَلم و کتل، زنجیر، پرچم‌های سیاه، پیشانی بند
 ۳. کف دست به نشانه دست حضرت ابوالفضل العباس علیه السلام
- بررسی ابعاد اقتصاد زیارت‌های سالانه شیعیان (از عراق و ایران)
- بررسی ابعاد سیاسی آئین‌ها و نمادهای شیعی (اشعار سیاسی‌ای که در مراسم محرم و صفر به صورت جمعی خوانده می‌شود)

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز: - دستگاه اورهد جهت نمایش اسلاید و عکس
- دستگاه ویدئو یا رایانه برای نمایش فیلم

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی: از اماکن و ابنیه شیعی و برخی موزه‌ها

مطالعه شخصی: منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید و عکس: در طول ترم چندین بار بر حسب صلاحدید استاد

پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم‌سال تحصیلی

دیگر موارد:

۷. روش آزمون:

- شیوه مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- تشیع، سیری در فرهنگ و تاریخ تشیع، دایرةالمعارف تشیع

- ژئوپلیتیک تشیع، فرانسوا تووال

- شیعیان تانزانیا، امیربهرام عرب احمدی

- تشیع در هند، جان نورمن هالیستر

- تأثیر تشیع بر ابنیه، اماکن و زیارت‌گاه‌های مذهبی ایران، جابر عناصری، مجله شیعه‌شناسی، شماره ۷

- هنر ایرانی و تأثیر تشیع بر گونه‌های آن، جابر عناصری، مجله شیعه‌شناسی، شماره ۸

- تأثیر تشیع در آیین‌ها و مناسک مذهبی ایرانیان، جابر عناصری، مجله شیعه‌شناسی

- تأثیر تشیع در عقاید و باورهای ایرانیان، جابر عناصری، مجله شیعه‌شناسی

- مقاله «جامعه‌شناسی زیارت»، محمود تقی‌زاده داوری، مجله معرفت

- جزوه غنی‌سازی اوقات فراغت، تهیه شده توسط روابط عمومی آستان قدس رضوی

- مطالعه مردم‌شناسی فرهنگی مراسم خدمات و تشریفات در حرم امام رضا علیه السلام، محمدعلی شمّ آبادی، رساله کارشناسی

ارشد رشته علوم اجتماعی، دانشگاه تهران، ۱۳۷۴.

تاریخ تمدن اسلامی (با تأکید بر نقش شیعیان)

۱. مشخصات درس:

شماره درس:
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش نیاز:

حیطه آموزشی:
تعداد ساعت: ۳۲
نوع واحد: نظری

۲. هدف درس:

آشنایی با سیر تاریخی تمدن در سرزمین‌های اسلامی با تأکید بر نقش شیعیان در این خصوص

۳. سرفصل:

- شناخت تمدن اسلامی
 - الف: تعریف تمدن
 - ب. عناصر سازنده تمدن
 - ج. مبانی تمدن‌شناسی در قرآن و روایات شیعه
 - د. ویژگی‌های تمدن اسلامی
 - ه. بررسی میزان تأثیرپذیری تمدن اسلامی از دیگر تمدن‌ها
 - نهادهای تمدن اسلامی
 - الف. علم در تمدن اسلامی
 - علوم عقلی: کلام، فلسفه، منطق، عرفان
 - علوم انسانی: تاریخ، جغرافیا
 - پزشکی، ریاضیات، نجوم، شیمی
 - علوم ادبی: صرف و نحو، بلاغت
 - علوم خاص اسلامی: فقه، اصول، حدیث، تفسیر، علوم قرآنی
 - ب. آموزش در تمدن اسلامی
 - نهادهای آموزشی: مساجد، مدرسه‌ها، زاویه‌ها، خانقاه‌ها، رباط‌ها، کتاب‌فروشی‌ها، کتابخانه‌ها، خانه‌ها، بیت‌الحکمه و ...
 - تشکیلات و نظام آموزشی
 - مراحل آموزش
 - روش‌های تدریس
 - کتاب‌های درسی
 - وسایل و تدارکات تحصیلی
 - اجازه‌نامه‌ها و شهادت‌نامه‌های علمی
 - القاب
 - ج. هنر در تمدن اسلامی
 - معنای هنر و اقسام آن
 - اسلام و هنر
 - هنر در عصر ائمه: ساختمان مسجدها، کاخ‌ها، قلعه‌ها، تزیین ابنیه، هنرهای مستظرفه
 - هنر در دوره فاطمیان: مساجد، قلاع و قصور، تزیینات، ادوات، نساجی
 - هنر در عصر آل بویه: مدرسه و مسجد، مقابر، ابنیه، کاشی‌کاری، خط و مینیاتور، ادوات، فرش و پارچه
 - هنر در عصر صفویان: ابنیه، شهرسازی، کتاب‌سازی و نقاشی، منسوجات، قالی‌بافی، سفالگری
 - هنر در دوره قاجار
 - د. تشکیلات اداری در تمدن اسلامی
 - تشکیلات سیاسی در ادوار مختلف تمدن اسلامی: وزارت، کتابت، حجابت.
 - نظام اداری در ادوار مختلف تمدن اسلامی به ویژه نظام اداری در زمان امام علی، فاطمیان، آل بویه، صفویان
 - نظام مالی در ادوار مختلف تمدن اسلامی
 - نظام قضایی در ادوار مختلف تمدن اسلامی
- یادآوری: در تمام سرفصل‌های فوق باید نقش شیعیان و متفکران شیعه به نحوی برجسته شود.

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز: - دستگاه اورهد جهت نمایش اسلاید و عکس
- دستگاه ویدئو یا رایانه برای نمایش فیلم

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی:

مطالعه شخصی: مطالعه منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید و عکس: در صورت لزوم

پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

- در صدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- علم تاریخ در گستره تمدن اسلامی، صادق آینه‌وند
- تاریخ تمدن اسلامی، جرجی زیدان
- انتقال علوم یونانی به عالم اسلام، اونبری
- تاریخ فلسفه اسلامی، هانری کربن
- علم و تمدن در اسلام، سیدحسین نصر
- دانش مسلمین، محمدرضا حکیمی
- تاریخ علوم عقلی در تمدن اسلام، ذبیح‌الله صفا
- تمدن اسلامی در قرن چهارم هجری، آدام میتز
- کارنامه اسلام، عبدالحسین زرین کوب
- خدمات متقابل اسلام و ایران، مرتضی مطهری
- تاریخ آموزش در اسلام، احمد شلبی
- تاریخ التریب عند الامامیه، عبدالله فیاض
- نهادهای آموزشی در عصر صفویه، گلشنی
- پژوهشی در نظام طلبگی، مهدی ضوابطی
- آداب تعلیم و تربیت در اسلام (ترجمه منیه المرید)، شهید ثانی، ترجمه سیدمحمدباقر حجتی، دفتر نشر فرهنگ اسلامی
- مدارس نظامیه، کسای
- تاریخ دانشگاه‌های بزرگ اسلامی، غنمیه
- تاریخ فرهنگ در ایران، عیسی صدیق
- هنر اسلامی، تیتوس بورکهایت
- العمارة الاسلامیة المبکرة، کریویل
- معماری اسلامی ایران در دوره ایلخانان، فریار
- صنایع ایران بعد از اسلام، محمد خلیلی
- هنر معماری در سرزمین‌های اسلامی، ج. هوگ، ترجمه پرویز ورجاوند
- دوره مجله هنر و مردم
- راهنمایی صنایع اسلامی، ترجمه فریار
- تاریخ سیاسی و اجتماعی اسلامی، حسن ابراهیم حسن
- الاحکام السلطانیة، ماوردی
- الوزراء و الكتاب، جهشیاری
- کتاب الخراج و صنعة الكتابة، قدامة بن جعفر
- پویایی فرهنگ و تمدن اسلام و ایران (از پیدایش تا شکوفایی)، علی اکبر ولایتی، ۲ جلد، مرکز اسناد و خدمات پژوهشی

سازمان روحانیت شیعه

۱. مشخصات درس:

شماره درس:

حیطه آموزشی:

تعداد واحد: ۲ واحد

تعداد ساعت: ۳۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز:

۲. هدف درس: آشنایی با پیشینه تاریخی، عوامل و زمینه‌های پیدایش و شکل‌گیری سازمان روحانیت شیعه؛ آشنایی با ساختار و نقش و کارکردهای حوزه‌های علمیه.

۳. سرفصل:

- الف) پیشینه تاریخی
 - آموزش و تبلیغ دین در عصر پیامبر ﷺ
 - آموزش و تبلیغ دین در عصر خلفاء و امام علی علیه السلام
 - آموزش و تبلیغ دین در عصر امامان شیعه (عصر حضور)
 - آموزش و تبلیغ دین در عصر غیبت
- ب) عوامل شکل‌گیری
- ج) بررسی ساختار درونی
 - اهداف
 - سلسله مراتب
 - ارزش‌ها و هنجارها
 - تقسیم کار
 - پایگاه اجتماعی
 - مواد آموزشی
 - شیوه‌های گزینش طلاب و نحوه تدریس
 - منابع مالی (خمس، زکات، نذورات و موقوفات)
 - مراکز آموزشی
- د) نقش‌های خاص تاریخی
 - سازمان وکالت
 - نهاد مرجعیت
 - نهاد نیابت
 - نقابت علویان
 - تولیت آستان‌های مقدس شیعی
- ه) کارکردهای حرفه‌ای:
 - تبلیغی
 - اخلاقی
 - سیاسی
 - آموزشی
 - کلامی
 - اقتصادی
- و) حوزه‌های علمیه مهم شیعی
 - قم
 - حله
 - اصفهان
 - نجف
 - بغداد
 - مشهد

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

- بازدید علمی: از مناطق مورد نیاز

- مطالعه شخصی: منابع جانبی

- تماشای فیلم، اسلاید، عکس: در جلسات متعدد در طول ترم

پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- شکل‌گیری سازمان روحانیت شیعه، محمد علی اخلاقی

- تاریخ حوزه علمیه مشهد، سید علی خامنه‌ای

- دائرة المعارف الاسلامیة الشیعیة، حسن الامین

- اعیان الشیعة، محسن الامین

- حیات فکری و سیاسی امامان شیعه، رسول جعفریان

- حوزه، کاستی‌ها و بایسته‌ها، جمعی از نویسندگان

- شیوه‌های تحصیل و تدریس در حوزه‌های علمیه، محمد علی رضایی اصفهانی

- مرجعیت، هدایت‌الله طالقانی

- تاریخ دانشگاه‌های بزرگ اسلامی، عبدالرحیم غنیمه

- حوزه‌های علمیه شیعه، لطف‌الله صافی گلپایگانی

- مقاله «منابع قدرت روحانیت شیعه در ایران» آیت‌قنبری، مجله علوم سیاسی، مؤسسه باقرالعلوم، ش ۲۰.

- حوزه‌های علمیه شیعه در گستره جهان، علی‌رضا سیدکباری

- حوزه نجف و فلسفه تجدّد در ایران، موسی نجفی

- آسیب‌شناسی خواص، غلام‌علی نعیم‌آبادی

- مآخذشناسی نظام تعلیم و تربیت روحانیت، محمد نوری

- روحانیت در شیعه، نصرالدین امیرصادقی

- بحثی درباره مرجعیت و روحانیت، محمد حسین طباطبایی و دیگران

- حوزه و روحانیت از دیدگاه شهید مطهری، داود شهروی

- هویت صنفی روحانی، محمدرضا حکیمی

جمعیت‌شناسی شیعیان جهان

۱. مشخصات درس:

شماره درس:
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش نیاز: آمار مقدماتی

حیطه آموزشی:
تعداد ساعت: ۳۲
نوع واحد: نظری

۲. هدف درس:

آشنایی با ویژگی‌های جمعیتی شیعیان در دوران معاصر و ارائه تحلیل‌های جمعیتی بر اساس یافته‌های کمی و نیز بررسی درصد جمعیت شیعیان هر کشور، و تعیین مذهب خاص آن‌ها (امامی، زیدی، اسماعیلی، علوی و ...)

۳. سرفصل:

- مفاهیم جمعیتی
- تعریف جمعیت‌شناسی و شاخه‌های آن
- روش‌های پژوهش جمعیت
- توزیع جغرافیایی جمعیت‌های شیعی جهان
- بررسی آماری جمعیت‌های شیعی
- روند تغییرات جمعیت شیعی از گذشته دور تا کنون
- روند تحولات جمعیت شیعی به تفکیک مناطق مختلف جهان
- توزیع مکانی جمعیت‌های شیعی
 - تراکم حسابی
 - تراکم زیستی
 - تراکم اقتصادی
 - تراکم شهری و روستایی
 - ساخت جمعیت‌های شیعی
- الف: توزیع سنی (جوانی، پیری جمعیت)
- ب: ساختار جنسی
- ج: آموزش و تحصیلات
- د: فعالیت و اشتغال
- هـ: وضعیت بهداشتی
- حرکت‌های جمعیتی شیعیان
 - الف: تولد و باروری و شاخصه‌های آن
 - ب: مرگ و میر و شاخصه‌های آن
 - امید به زندگی در لحظه تولد جمعیت شیعی
 - میزان مرگ و میر کودکان جمعیت شیعی (روش‌های برآورد غیرمستقیم مرگ و میر نوزادان و کودکان)
 - ج: ازدواج و طلاق
 - د: امید به زندگی
 - هـ: مهاجرت‌های شیعی و اثرات تاریخی آن
 - و: میزان رشد جمعیت
 - ز: پیش‌بینی جمعیت شیعی
- ح: شهرنشینی
 - اندازه‌گیری شهرنشینی
 - روند شهرنشینی
 - رشد شهرنشینی
- نظریه‌های جمعیت‌شناختی و سیاست‌های جمعیتی
- نقش باورهای دینی در شکل‌گیری سیاست‌های جمعیتی
- نظریه‌های جمعیتی در اندیشه متفکران شیعی
- کنترل جمعیت در فقه شیعه
- جمعیت‌شناسی کیفی شیعیان

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز: - اورهد جهت نمایش نمودار یا نقشه
- ویدئو و رایانه برای نمایش فیلم مستند

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی: از برخی مناطق شیعی

مطالعه شخصی: منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید و عکس: در طول ترم چندین بار بر حسب صلاحدید استاد

پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

دیگر موارد:

۷. روش آزمون: - شیوه مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- نظریه‌های جمعیتی، احمد کتابی

- جمعیت و تنظیم خانواده، نعمت‌الله تقوی

- چهار نظریه کنترل، سید حسن خمینی، مجله متین

- روش‌های تحلیل جمعیت، ادوارد اری اگا، ترجمه فاروق امین مظفری

- جمعیت، توسعه و بهداشت باروری، حبیب‌الله زنجان و دیگران

- آنالیز جمعیت، رونالد پرسا، ترجمه خسرو اسدی.

- سرشماری‌های مرکز آمار ایران.

- جمعیت جهان: چالش‌ها و مسائل، ژان - کلور - شتلن و ... ترجمه سید محمد سید میرزایی

- روش‌های تحلیل جمعیت با تأکید بر باروری، حسن سرایی

- روش‌های تحلیل جمعیت با تأکید بر مرگ و میر، حسن سرایی

- روش‌های تحلیل جمعیت، اچ پولارد، ترجمه خانم آقا

جامعه‌شناسی شیعیان ایران

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی:
تعداد ساعت: ۳۲
نوع واحد: نظری

شماره درس:
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش نیاز:

۲. هدف درس:

بررسی وضعیت سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی شیعیان ایران و نقش ژئوپولیتیک شیعیان این کشور در جهان به ویژه در جهان اسلام.

۳. سرفصل:

- تاریخچه ورود تشیع به ایران
- چگونگی و چرایی گرایش عمومی به تشیع در ایران
- ویژگی‌های عام شیعیان ایران
- پراکندگی جمعیت شیعی در جغرافیای طبیعی ایران
- خدمات متقابل تشیع و ایرانیان
- تأثیر تشیع در نهادهای اجتماعی ایران: خانواده، سیاست، اقتصاد، تعلیم و تربیت، اوقات فراغت و ...
- تأثیر تشیع در فرهنگ ایران:
 - عقاید و باورها
 - آئین‌ها، آداب و مناسک
 - هنر، معماری و مهندسی
 - ادبیات فارسی (نثر، شعر و ...)
 - علم، فلسفه و عرفان
- تأثیر تشیع بر جنبش‌های سیاسی اجتماعی ایران (به ویژه انقلاب اسلامی)
- همزیستی و تنازع قومی میان شیعیان و سایر مذاهب در ایران
- آسیب‌ها و مسائل اجتماعی رایج در میان شیعیان ایران
- نقش علمای قم در زندگی دینی جماعت‌های شیعی جهان

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی:

مطالعه شخصی: مطالعه منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید و عکس:

پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

دیگر موارد:

۷. روش آزمون:

- شیوه مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- تشیع در خراسان عهد تیموریان، عبدالمجید ناصری داودی، آستان قدس رضوی

- اسلام در ایران، پتروشفسکی، ترجمه کریم کشاورز، پیام

- تاریخ ایران بعد از اسلام، عبدالحسین زرین کوب، امیرکبیر

- جامعه‌شناسی سیاسی تشیع اثنی عشری، اسماعیل نوری علاء، انتشارات ققنوس

- سر بر آستان قدسی، دل در گرو عرفی - درآمدی بر جامعه‌شناسی دین در ایران معاصر، مجید محمدی، نشر قطره

- ژئوپولیتیک شیعه، دکتر فرانسوا توال، ترجمه دکتر علیرضا قاسم آقا، نشر آمن

- تشیع علوی و تشیع صفوی، دکتر علی شریعتی، انتشارات چاپخش

- شیعه یک حزب تمام، علی شریعتی، انتشارات چاپخش

اندیشه اجتماعی متفکران شیعه

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: جامعه‌شناسی شیعیان
تعداد ساعت: ۳۲
نوع واحد: نظری

شماره درس:
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش نیاز:

۲. هدف درس:

آشنایی با سیر تاریخی اندیشه‌های اجتماعی در اسلام و بررسی اندیشه‌های اجتماعی متفکران برجسته شیعه

۳. سرفصل:

الف: جایگاه اجتماعیات در اسلام

- ویژگی‌های اندیشه‌های اجتماعی مسلمانان (با تأکید بر اندیشمندان شیعه)

- مفهوم‌شناسی اندیشه اجتماعی شیعه

ب: بررسی اندیشه‌های اجتماعی متفکران برجسته شیعه: (قدما)

- ابونصر فارابی

- اخوان الصفا

- شیخ الرئیس ابن سینا

- ناصر خسرو

- ابوجعفر مسعودی

- خواجه نصیرالدین طوسی

ج: بررسی اندیشه‌های اجتماعی متفکران برجسته شیعه: (متأخران)

- سیدجمال‌الدین اسدآبادی

- امام خمینی علیه السلام

- علامه طباطبایی

- شهید مطهری

- دکتر شریعتی

- شهید سیدمحمدباقر صدر

- جلال آل احمد

- امام موسی صدر

- مهدی بازرگان

- سید محمود طالقانی

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی:

مطالعه شخصی: مطالعه منابع جانبی

تماشای فیلم، اسلاید و عکس:

پژوهش: ارائه یک مقاله تحقیقی در پایان نیم سال تحصیلی

دیگر موارد:

۷. روش آزمون:

- روش مرسوم

- درصدی از نمره به مقاله پژوهشی اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- سیری در اندیشه اجتماعی مسلمین، ج ۱، محمود تقی زاده داوری، انتشارات امیری

- اندیشه‌های اجتماعی متفکران مسلمان از فارابی تا ابن خلدون، تقی آزاد ارمکی

- ابن خلدون و علوم اجتماعی: وضعیت علوم اجتماعی در تمدن اسلامی، جواد طباطبایی

- احصاء العلوم، فارابی، ترجمه حسین خدیو جم

- سیاست مدنی، فارابی، ترجمه سید جعفر سجادی

- آراء اهل مدینه فاضله، فارابی، ترجمه و شرح از سید جعفر سجادی

- درآمدی بر جامعه‌شناسی اسلامی، دفتر همکاری حوزه و دانشگاه

- مقاله فارابی بین مدینه فاضله افلاطون و نظام اجتماعی اسلام، سید جعفر سجادی

- اخلاق ناصری، خواجه نصیرالدین طوسی

- فلسفه مدنی فارابی، رضا داوری

- رسائل اخوان الصفا و خلان الوفاء

- فارابی مؤسس فلسفه اسلامی، رضا داوری

- شناخت انواع اجتماعات از دیدگاه فارابی و ابن خلدون، غلامعلی خوشرو

- بررسی تفکر اجتماعی امام خمینی علیه السلام درباره تغییر جامعه، غلامرضا صدیق اورعی (پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه

تربیت مدرس ۱۳۶۹)

زبان انگلیسی تخصصی (۱)

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: زبان
تعداد ساعت: ۳۲
نوع واحد: نظری و عملی

شماره درس:
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش نیاز:

۲. هدف درس:

آماده ساختن دانشجو برای بهره‌گیری از منابع انگلیسی مربوط به رشته تحصیلی

۳. سرفصل:

- خواندن و درک مطلب و توجه به نکات دستوری در متون برگزیده
- در این درس می‌بایست یک یا چند بحث اساسی از یکی از کتب انگلیسی معتبر در باب جامعه‌شناسی شیعیان به دانشجویان تدریس شود.

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی:

مطالعه شخصی:

تماشای فیلم، اسلاید و عکس:

پژوهش: پیش مطالعه درس‌نامه و یافتن واژه‌های دشوار (یک ترجمه به عنوان تکلیف به دانشجو واگذار شود).

دیگر موارد: ترجمه چندین مقاله در زمینه جامعه‌شناسی شیعیان از انگلیسی به فارسی. تماشا و پیاده کردن فیلم‌ها یا برنامه‌هایی در موضوع جامعه‌شناسی شیعیان که به کمک مرکز خدمات رسانه‌ای دانشگاه و هم‌چنین استاد مربوطه تهیه و پیشنهاد می‌شود.

۷. روش آزمون:

- روش مرسوم با تکیه بر درک مطلب و ترجمه

- درصدی از نمره به تکلیف واگذار شده از سوی استاد اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

1. *The Encyclopaedia of Islam*, New Edition (1-12)
2. *The Oxford Encyclopedia of the Modern Islamic World* (1-9)
3. *Shi'ism: Doctrines, Thought, and Spirituality*, ed by Seyyed Hossein Nasr, New York: State University of New York Press, 1988.
4. *Expectation of the Millennium: Shi'ism in History*, ed by Seyyed Hossein Nasr, New York: State University of New York Press. 1989.
5. *The Arab Shi'a: The Forgotten Muslims*, Graham E. Fuller and Rend Rahim Francke, New York: St. Martins Press, 1999.
6. *The Succession to Muhammad: A study of the early Caliphate*, Wilfred Madelung, Cambridge University Press, 1996.

زبان انگلیسی تخصصی (۲)

۱. مشخصات درس:

حیطه آموزشی: زبان
تعداد ساعت: ۳۲
نوع واحد: نظری و عملی

شماره درس:
تعداد واحد: ۲ واحد
پیش نیاز: زبان انگلیسی تخصصی (۱)

۲. هدف درس:

آماده ساختن دانشجو برای بهره‌گیری بیش‌تر از منابع انگلیسی مربوط به رشته تحصیلی

۳. سرفصل:

- سرفصل‌های مذکور در درس قبل

۴. شیوه آموزش: روش مرسوم

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی:

مطالعه شخصی:

تماشای فیلم، اسلاید و عکس:

پژوهش: پیش مطالعه درس‌نامه و یافتن واژه‌های دشوار (یک ترجمه به عنوان تکلیف به دانشجو واگذار شود).

دیگر موارد: ترجمه چندین مقاله در زمینه جامعه‌شناسی شیعیان از انگلیسی به فارسی. تماشا و پیاده‌کردن فیلم‌ها یا برنامه‌هایی در موضوع جامعه‌شناسی شیعیان که به کمک مرکز خدمات رسانه‌ای دانشگاه و هم‌چنین استاد مربوطه تهیه و پیشنهاد می‌شود.

۷. روش آزمون:

- روش مرسوم با تکیه بر درک مطلب و ترجمه

- درصدی از نمره به تکلیف واگذار شده از سوی استاد اختصاص یابد.

۸. گزیده منابع:

- منابع مذکور در درس قبل

پایان نامه تحصیلی

۱. مشخصات درس:

شماره درس:

تعداد واحد: ۴ واحد

پیش نیاز:

حیطه آموزشی: مهارت های ویژه پژوهشی

تعداد ساعت: ۶۴

نوع واحد: نظری

۲. هدف درس:

به کار بستن توان پژوهشی و اندوخته علمی دانشجو برای ارائه اثری نو درباره جامعه شناسی شیعیان.

۳. سرفصل:

۴. شیوه آموزش: استاد راهنما در ساعات معین و در طول دوره نگارش پایان نامه بر فعالیت دانشجو نظارت خواهد داشت و دانشجو ملزم است شیوه نامه اداره تحصیلات تکمیلی دانشگاه قم را به دقت رعایت کند.

۵. تدارکات مورد نیاز:

۶. راهنمایی‌های کمک آموزشی:

بازدید علمی:

مطالعه شخصی:

تماشای فیلم، اسلاید و عکس:

پژوهش:

دیگر موارد:

۷. روش آزمون: برگزاری جلسه دفاعیه به روش مرسوم و مطابق مقررات و آیین نامه های موجود

۸. گزیده منابع:

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و آموزش عالی

بسم الله

تاریخ ۱۳۷۳/۱۱/۲۳

شماره ۲۳/۲۶۴۹

پیوست

حداقل و حداکثر واحدهای درسی در مقاطع مختلف آموزش عالی
(مصوبات جلسات ۲۹۱ و ۲۹۲ مورخ ۱۳۷۳/۱۰/۲۵ و ۱۳۷۳/۱۱/۹)
شورای عالی برنامه ریزی

شورای عالی برنامه ریزی به پیشنهاد گروههای برنامه ریزی و براساس بازنگری روی برنامههای آموزشی، حذف دروس ناموفق و واحدهای غیر ضروری و ادغام شاخهها در بعضی از رشتههای تحصیلی، حداقل و حداکثر واحدهای درسی مقاطع مختلف آموزش عالی را به شرح زیر تصویب کرد. این مصوبات از تاریخ تصویب قابل اجرا است و به موجب آن مصوبات قبلی لغو میگردند.

۱- دورههای کارشناسی حداقل ۶۷ و حداکثر ۷۲ واحد
۲- دورههای کارشناسی حداقل ۱۳۰ واحد و حداکثر ۱۳۵ واحد (برای رشتههای مختلف فنی و مهندسی حداکثر ۱۴۰ واحد)
۳- دورههای کارشناسی ناپیوسته حداقل ۶۵ و حداکثر ۷۰ واحد
۴- دورههای کارشناسی ارشد ناپیوسته حداقل ۲۸ و حداکثر ۳۲ واحد (که از این تعداد ۴ تا ۱۰ واحد اختصاص به پایان نامه دارد.)
۵- دورههای کارشناسی ارشد پیوسته حداقل ۱۷۲ و حداکثر ۱۸۲ واحد
۶- دورههای دکتری Ph. D. حداقل ۴۲ و حداکثر ۵۰ واحد (که از این تعداد ۱۶ تا ۲۰ واحد می تواند اختصاص به رساله داشته باشد.
در این صورت:

الف: گروههای برنامه ریزی موظف اند کلیه برنامههای مصوب رشتههای مربوط به خود را بررسی کرده و با حذف واحدهای غیر ضروری، سقف واحدها را در مقاطع مختلف تحصیلی به سطح تعیین شده فوق کاهش دهند.

ب: این تقلیل واحدها و برنامههای جدید برای دانشجویان ورودی سالهای تحصیلی ۱۳۷۳-۷۴ و بعد از آن قابل اجرا است.

ج: دانشجویان ورودی قبل از ۱۳۷۳ نیز میتوانند وضعیت تحصیلی خود را با برنامه جدید تطبیقی دهند. در این صورت تطبیق واحدها و دروس با برنامههای جدید حسب مورد بر عهده شورای آموزشی گروه یا کمیته تحمیلات تکمیلی مؤسسه ذیربط است.

رای صادره جلسات ۲۹۱ و ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی در خصوص تقلیل واحدهای درسی در مقاطع مختلف تحصیلی صحیح است به مرحله اجرا گذارده شود.

دکتر سید محمد رضا هاشمی گلپایگانی

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

رونوشت: معاونت محترم آموزشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی
معاونت محترم وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
رئیس محترم دانشگاه آزاد اسلامی
خواهشمند است به واحدهای مجری ابلاغ فرمائید.

سید محمد کاظم نائینی

مدیر شورای عالی برنامه ریزی

۲۱۹

جمهوری اسلامی ایران
دائرة فرهنگ و آموزش عالی

بیت عالی

تاریخ ۱۳۷۳/۱۱/۲۵

شماره ۱۱۳/۲۶۶۳

دستورالعمل اجرایی موضوع کاهش سقف واحدهای درسی
دوره‌های کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد
مصوب جلسه ۲۹۳ شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۷۳/۱۱/۲۳

- ۱- گروه‌های برنامه ریزی موظفند حداکثر ظرف مدت ۶ ماه برنامه‌های مصوب مربوط به خود را بازنگری کرده و سقف واحدها را تا حد مجاز کاهش دهند.
- ۲- برنامه‌های اصلاح شده از تاریخ ابلاغ، برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می‌شوند لازم الاجرا است.
- ۳- دانشجویان شاغل به تحصیل می‌توانند بر اساس سقف تعیین شده در برنامه جدید، به تشخیص گروه آموزشی، سسه ذی ربط و با رعایت شرایط زیر فارغ التحصیل شوند:
 - ۳-۱: واحدهای درسی الزامی دوره را اعم از عمومی، پایه، اصلی و تخصصی تا سقف مجاز در برنامه جدید، گذرانده باشند.
 - ۳-۲: برای رشته‌هایی که هنوز برنامه جدید آنها ابلاغ نشده است، سقف واحدهای دوره کارشناسی برای رشته‌های فنی و مهندسی ۱۴۰ واحد و برای سایر رشته‌ها ۱۲۵ واحد و برای دوره کارشناسی ارشد ۲۲ واحد است.
 - ۳-۳: آن دسته از دانشجویانی که در جدول بند ۳-۱ قرار نمی‌گیرند یعنی تعداد واحدهای گذرانده شده آنها کمتر از حد مجاز است، می‌توانند از نیمسال تحصیلی بعد کمبود واحدهای درسی خود را تا سقف تعیین شده برابر برنامه جدید بگذرانند، در این صورت:
 - الف: کلیه واحدهای گذرانده شده قبلی دانشجوی، حتی اگر در برنامه جدید حذف شده باشد، پذیرفته می‌شود.
 - ب: در سببانی که در برنامه جدید با تعداد واحد کمتر یا بیشتر عرضه شده‌اند و دانشجویان در سبب‌ها قبلاً گذرانده است، بر اساس همان تعداد واحد گذرانده شده از وی پذیرفته می‌شود و نیازی به گذراندن واحدهای اضافی برای آن نروس را ندارد.
 - ج: گذراندن در سببانی از برنامه قدیم که در برنامه جدید حذف شده است، برای دانشجویانی که آن درس را نگذرانده‌اند الزامی نیست.
 - د: برای فراغت از تحصیل در دوره‌های کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ناپیوسته و کارشناسی ارشد پیوسته گذراندن کلیه دروس عمومی (مصوب جلسه ۲۸۲ مورخ ۱۳۷۳/۶/۲۰ شورای عالی برنامه ریزی) الزامی است.

مقرر جلسه ۲۹۳ شورای عالی برنامه ریزی، مورخ ۱۳۷۳/۱۱/۲۳ در مورد دستورالعمل اجرایی کاهش سقف واحدهای درسی دوره‌های کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد صحیح است جهت اجرا ابلاغ شود.

دکتر سید محمد رضا جاشمی کلپایگانی

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

رونوشت: معاونت محترم وزارت فرهنگ و آموزش عالی و

معاونت محترم آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و
رئیس محترم دانشگاه آزاد اسلامی

خواهشمند است دستور فرمائید به واحدهای مجری ابلاغ نماید.

سید محمد کاظم نائینی

دائرة برنامه ریزی